

Година XX — Број 339
Субота, 28 јун 1958

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

ПОГЛЕДАЈТЕ! ОН ЈЕ ПОДИ-
ГАО ШТАП
И ДОЗВАО
БАЛБАХОВУ
ВАТРУ!

УДАР
ГРОМА
ИЗБИО
ЈЕ
УБИЦИ
МАЈ
ИЗ РУКЕ!

ОН ЈЕ
ЗАИСТА
ЧУДО-
ТВО-
РАЦ!

ОМАНИ ПАНДА!
ЖИВЕО ЧУДО-
ТВОРАЦ!

ОПРОСТИ
НАМ, О
МОЊИ!
МИЛОСТ!

ЛУДЕ! ПОГЛЕ-
ДАЈТЕ НА ЗИД
АРЕНЕ! ЕТО
ОДАКЛЕ ЈЕ ДО-
ШЛА „БАЛБАХО-
ВА“ МУЊА!

КОПЛАНИЦИ!
УХВАТИТЕ
ГА!

НЕ! МИ НЕЋЕМО
ДИЊИ РУКУ ПРОТИВ
БАЛБАХОВОГ
ГЛАСНИКА!

ГЛУПАЦИ! ПОКАЗА-
ЋУ ВАМ ДА ТАЈ ВАШ
ЧУДОТВОРАЦ
НИЈЕ СИ-
ГУРАН ОД
СМРТИ!

ПЕНИНГТОНЕ!
ЧУВАЈТЕ СЕ!

ЏОНЕ!

ПРИЈАВИНА ФЛАШОВОГ ОРУЖЈА ОСУЈЕ-
ТИЛА ЈЕ КОПЕКОВУ НАМЕРУ. ТАМЕ ЈЕ ЕКС-
ПЛОДИРАЛО У ОТВОРЕНИМ УСТИМА БАЛБА-
ХОВОГ КИПА... АРЕНА СЕ ЗАТРЕСА... А ОНДА...

И... НЕ!
О, МОЊИ
БАЛБАХ!
НЕ!

ОХ, ЏОНЕ...
ЏОНЕ! ТО ЈЕ
БИЛО...
УЖАСНО!

БАЛБАХОВ
КИП ПАО
ЈЕ НА
КОПЕКА!

ЖИВЕО НАШ НОВИ
ГОСПОДАР...
ЏОВЕК КОЈИ
ЧИНИ
ЧУДА!

ФЛАШЕ! ГДЕ
СУ ДЕЦАЦИ?
ЈЕСУ ЛИ
ДОБРО?

ДОБРО СУ СВИ!
ЧЕКАЈУ НАПОЉУ!
МОРА ДА СТЕ
ПРЕЖИВЕЛИ
СТРАШНЕ
ТРЕНУТКЕ!

НЕ, ФЛАШЕ! УПРАВО
САМ ОТКРИО ШТА
ЗНАЦИ ЖИВЕТИ!

У овом броју:

- МИЛАН Ђ. МИЛИЋЕВИЋ
- ЗЕМЉА КОБРИ
- БРЖИ ОД АУТОМОБИЛА
- И ДРУГЕ ЗАНИМЉИВО-
СТИ
- СТРИПОВИ:
Хајдук Станко, Паја, Флаш
Гордон, Мики, Бим и Бум,
Стари Жућа, Томахавак, Вуч-
ко и прича у сликама Од
Икара до ракете

Нико није сѝрагао

Из зоолошког врта у Њу Џерсију побегао је недавно један алигатор. Шест чувара дали су се у потеру за бегунцем и тек после пуних десет часова успели су да га ухвате специјалном мрежом. Занимљиво је да нико није страдао од ове иначе опаке животиње иако је тако дуго била на слободи.

ДОБИЛИ СУ ОДГОВОР

Два гимназиста из Келна, у Немачкој, пустили су средином маја балон за који су привезали картон са својом адресом и молбом да им се јави онај ко га буде пронашао. Почетком јуна, дечаци су примили у препорученој пошиљци свој балон — спласнут, разуме се — и писмо од двојице француских подофицира из Сахаре у коме им јављају где су пронашли балон, желећи им у исто време успех у школи.

ДА ЛИ ЋЕ СЕ ПРАВИТИ АУТОМОБИЛИ ОД СТАКЛА

Благодарећи новим својствима, стакло ће изгледа, постати материјал будућности. Али, већ данас се од њега израђују аутомобилске каросерије, Пол. забавн. 21 јуна маш. бр. 2 шахтови, прутови за пецање и разни предмети за личну и домаћу употребу. Основна сировина за производњу ових предмета није — како се то обично мисли — прозачна, чиста и крпа маса. Ово је, у ствари, стаклено влакно које има много нових особина: гипкост трајност и чврстину.

ДА ЗАМРАЧЕ НЕБО...

Амерички ваздухопловни центар објавио је да се изнад територије САД налази непрекидно у ваздуху, без обзира на доба дана, 11.000 авиона. У овај број урачунати су и војни авиони, затим путнички, транспортни и спортски.

БР Р Ж И

Двадесетједногодишњег америчког Принца Реја Нортон-а многи већ сад сматрају наследником великог Џејмса Овенса и будућим најбржим човеком на свету. А ко зна да ли би овај рођени спринтер икад ступио на атлетску стазу да није — 1953 године — наукао на себе гнев једног полицајца.

На подијум, пред комитет за унапређење спорта у Окленду, у Калифорнији, изишао је човек средњих година, у униформи. Полицајца Џорџ Прескот позван је да из руке председнице комитета прими златну медаљу за спортске заслуге и бонус вредности од 500 долара за куповину у свим великим магацинима у граду. Одато је признање човеку који је открио највећу наду америчке лаке атлетике, младог Реја Нортон-а.

Младић је „откривен“ једне зимске вечери 1953 године. Полициска патрола у аутомобилу кретао се периферијом Окленда. Возио је Џорџ Прескот. Изненада, фарови обасјаше једног дечака који је стајао на сред улице и као да није видео приближавање кола. А морао их је видети, јер је гледао право у њих. Зашкрипале су кочице. Тек тада се дечак измакао у страну, задовољно се смејући. Постигао је циљ: принудио је возача да заустави.

Мада се изненадио кад је видео ко је у колима Прескотове грдње нису га заплаши-

ле. Чак му је одговарао равном мером. Бесан, полицајац је искочио из кола, али га младић није сачекао — побегао је низ улицу. Решен да га ухвати, Прескот се вратио у кола и дао гас. Прешли су тако једно 200 метара али раздаљина као да се није смањивала. Прескот је са запрепашћењем посматрао дечака како као стрела жури пред њим. Изненада, његово тело се извиле увис и нестало иза једне оградне високе близу метар и по.

Прескот се окренуо свом другу.

— Морамо наћи овог мангупа, — рекао је. — То је чудо од брзине!

— Не брини, — одговорио је овај. — Познајем га. Он учи у истој школи у којој и мој син.

Прескот се у младости ба-

ти. Тренирао је свакодневно под мојим надзором. Ти си рођени шампион.

Одговор је био неочекиван: — Не, нећу долазити. Морам да учим. Сем тога... не волим да трчим.

Ту се наједном умешао Прескот.

— Вараш се! Трчаеш, као што ти каже господин Винтер, или ћеш са мном имати посла. Још ниси кажњен за онај свој безобразлук. А кад и издржиш казну, нећу ти дати мира. Кажњаваћу те макар ништа не скривно... Размисли!

Од тога дана црни дечак је трчао и трчао. Постепено се развијао у шампиона. И постао је понос америчке лаке атлетике и „највећа светска нада на стази од 100 метара“.

Али, у једном је ипак остао при својем: није више хтео ни

од аутомобила

вио лаком атлетиком, и то баш трчањем. И већ сутрадан пошао је код свог пријатеља Бад Винтера атлетског тренера.

— Имам нешто за тебе, — казао му је. — Хајд' да видиш. Нећеш зажалити труд.

Пола сата касније били су у кући дечакових родитеља. Отуда су изишли заједно с „кривцем“ и одвели га на стадион Сан Хозе, где је постојала и атлетска стаза.

— Трчи! — рекао му је Винтер.

И са штоперцом у руци пратио је његове кораке.

Резултат је био изнад сваког очекивања. Винтер је био импресиониран.

— Слушај, младићу, — рекао је Нортону. — Од данас се нас двојица нећемо растаја-

да види Прескота. Јутио се на човека који га је натерао да се бави спортом који није волео...

Пошто му је предала златну медаљу, председница комитета за унапређење спорта привукла је к себи изненађеног полицајца и пољубила га у образ. И рекла је повишеним гласом:

— Надамо се да смо поново добили Џејмса Овенса. Ако тако буде, господине Прескоте, подићи ћемо вам споменик“.

Запљескале су хиљаде руку, међу њима и руке Реја Нортон-а, који је такође присуствовао свечаности. То је у исто време било измирење ове двојице људи: проналазача и откривеног.

Они су шесѝи

Двадесет шестог марта ове године пошла је једна швајцарска експедиција под вођством Вернера Стобла за Покры, у намери да се погне на снежни врх Долагаре, највиши на свету, досада још неосвојен. Већ пет експедиција вратило се обесхрабрено. Вернер Стобл ће покушати, у заједници са 11 шерпаса и 130 носача, да победи његове страхоте.

МАЛО СТАТИСТИКЕ

Објављена је ова занимљива статистика: у САД једна ливра (око пола килограма) меса из месарнице, у тренутку кад се нађе у рукама муштерије, претставља 28 минута и 9 секунди људског рада, док је у 1948 години иста количина меса из-закнивала рад од 39 минута и 9 секунди.

Сада се утроши 23 минута и 3 секунда рада до преласка једне ливре кафе у руке муштерије, док је пре десет година требало утрошити 23 минута и пет секунди.

Десет ливри кромпира — према истим подацима — изи-скују у овој години рад од 17 минута и пет секунди, док је за исту количину у 1948 години било потребно 27 минута и 3 секунда.

ЛИМУН И МРАЗЕВИ

Да би утврдили које ће растине најбоље одолети мразевима, стручњаци са совјетске опитне станице Сочинскаја оставили су и преко зиме необране плодове неколико врста лимунова. Неке врсте пропадале су већ на слабом мразевима, док су се друге показале издржљивије. Утврђено је да су плодови грепфрута (добити укрштањем лимуна и поморанџе) најотпорнији, док су мандарине најслабије подносиле зиму.

Будала хоће да преокрене астрономску науку! Али Свето писмо показује да је Исус Навин наредио Сунцу да стане, а не Земљи!

Овако узвикује Мартин Лутер, шиљајући на Коперника, зато што се овај усудио да тврди како је Сунце у средишту света, непокретно, док Земља са осталим планетама, кружи око њега, обрћући се притом око своје осовине.

Лутер се ту позива на оно место у Старом завету где се прича како су Јевреји, предвођени Исусом Навином, напали пет аморејских царева код Гаваона, разбили их и почели гонити. И тада, пошто се ноћ приближала, а да би непријатеље потпуно уништио, Исус Навин повика: „Стани, Сунце, над Гаваоном и Месеце над долином Елонском!“ И Сунце послушно стаде на сред неба и ту остаде док Јеврејине обавише посао.

Било је и других разлога због којих људи некада нису веровали да се Земља окреће. Пошто би се Земља морала обртати са запада на исток, и то великом брзином, ваздух би заостајао, те би стално дувао страховит ветар са истока на запад. Друго, кад би човек скочио право увис, Земља би му се, док је он у ваздуху, измакла испод ногу и он би пао западније од места са кога је скочио. Поред ових, псеудонаучних разлога, и поменута наивна старозаветна прича претстављала је озбиљну сметњу прихватању идеје о кретању Земље. Због тврдоглавог става католичке цркве, која је силом хтела да одбрани једну бесмислену причу из старојеврејског предања, вековима су забрањиване књиге у којима су биле заступљене Коперникове идеје, Галилеј је изведен пред инквизицију, а Руђер Бошковић ни усред XVIII века није смео отворено да призна да се комете крећу око Сунца а не око Земље.

Сунце с десне стране

Године 610 пре наше ере сански краљ Нехос, владар XXVI

Ушѝа се некад...

Египатске династије, жажелео је да сазна колико је његово царство, те нареди феничанским поморцима да оплове око њега. Они се отиснуше од египатске обале Црвеног Мора, прођоше кроз Арабски Залив, а затим, идући све даље на југ, дођоше до Рта Добре Наде, 21 век пре Дијаза и Васка да Гама. Бродећи уз атлантску обалу Африке, Феничани кроз Гибралтар уђоше у Средоземно Море и вратише се у Египат с друге стране. Ово путовање трајало је пуне три године, јер су путници, не могаши да понесу са собом довољно хране, застајали на погодним местима, сејали жито, чекали да сазри, па тек онда кретали даље. Кад су се вратили с пута, преваливши више од 24.000 километара, Феничани су као нешто веома необично причали како им је, док су ишли око Африке, кад су били окренути западу Сунце било с десне стране. Грчки историчар Херодот, који ово наводи, додаје:

— Ја у то не верујем, а други како хоће.

Зашто Херодот, а и многи други у старо време нису у ово веровали кад је управо тај податак био најсигурнији доказ да је пловидба око Африке заиста обављена? У Херодотово време, а и касније, све до Дијаза, ниједан човек са северне Земљине полулопте није био прешао полутар, па зато није ни имао прилике да окренут западу види Сунце са своје десне стране (мисли се у подне). Осим тога, иако се размишљањем могло доћи до закључка да је феничански извештај тачан — наравно, ако се усвоји да је Земља лопта, — већина то није хтела прихвати јер није била уверена да Земља заиста има такав облик. А и они који су сматрали да је Земља лоптаста тврдо су веровали да је немогуће са северне стране прећи на њену јужну полулопту, зато што у жарком појасу, око полутара, ниједно живо биће не би могло опстати због претеране топлоте. Све ове сумње касније су оборене, али је за то требало

доста времена и несумњивих доказа. Док њих није било, људи нису веровали у оно што је данас свакоме јасно и очигледно.

...није веровало

Распадање комета

Велики римски писац Сенека, кога је његов ученик Нерон натерао да изврши самоубиство, написао је једно одлично дело о природи, у коме опширно говори о кометама. Иако Сенека неке ствари веома тачно запажа и износи мишљења о кометама за која данас знамо да су исправна, он

дом комете коју је цео свет пажљиво посматрао, јер је проузроковала катастрофу и својом појавом изазвала потапање градова Хелисе и Буре, прича како се она поделила на два небеска тела, што нико други сем њега не наводи. И заиста, ко би могао забележити тренутак кад се комета распа-

ла и поделила? И зашто, ако су је видели како се распала на два дела, нико није видео да је и постала од две звезде?...

Зашто Сенека не верује у истинитост Ефоровог казивања? У научном свету некада је владало уверење да су небеска тела вечне, божанске природе, да не могу пропасти нити се мењати. Зато је Ефорова причање изгледало невероватно Сенеки и његовим савременицима, јер би, ако се прихвати као тачно, уздрмало основне науке.

Данас, међутим, можемо тврдити да је Ефор говорио истину. У кинеским анализима записано је да су се 896 године појавиле три комете, једна велика и две мале. „Оне би се час спајале, час раздвајале; ишле су једна за другом и кретале се према истоку; кретале су се три дана, па две мање нестадоше, а затим нестаде и велика“.

Према једном европском посматрачу, и 1348 године једна комета распала се у више делова, који су затим нестали. Има још оваквих појава, али су ретке. Кеплер је установио да се комета од 1618 године поделила на два дела, а слично се десило и са оном од 1652 године па и неким другим. Најзад, на очиглед модерних астронома, почетком 1846 године распала се комета звана Биела. Све дотле чак и међу астрономима било их је који нису веровали у ову могућност.

Живот у васиони

— Анаксагора је рекао да је Сунце усидана маса већа од Белопонеза и да на Месецу има обитавалишта, брегова и долина.

— Ово тврди Диоген Лаерт. Због оваквог учења, а и зато што је говорио да Сунце није божанство, Анаксагора је био осуђен на смрт и само захваљујући његовом ученику Пе-

риклу ова казна замењена је прогонством.

— Само будала може мислити да у бескрајном простору, на огромним и безбројним световима нема ничега до оне светлости коју видимо. Само ограничен човек може мислити да нема других створова, другог разума и других чула осим оних нама познатих.

Због ових речи Ђордано Бруно спаљен је на ломачи.

— Кад вам се рекне да је Месећ настањен, ви одмах замислите људе као што смо ми, па, ако сте мало теолог, сто пуно тешкоћа: Адамово постојство није се могло раширити до Месеца, нити створити у том крају колоније... Елем, у теологији је незгодно да постоје људи који нису Адамови потомци... Примедба се, дакле, односи на људе на Месецу; али њу чине они којима се свиђа да на Месецу постављају људе. Што се мене тиче, ја их не мећем тамо; ја тамо стављам становнике који никако нису људи.

Ограђујући се на овај начин, Фонтенел, који опширно расправља о животу на другим планетама, жели да избегне непријатности због тврђења у које многи нису могли веровати.

Већ у старо доба доста њих је сматрало да и ван наше Земље може бити живих бића, па и људи. Ксенофан је тврдио да на Месецу има становника, а стоици су расправљали о настањености Сунца. Платон и Лукреције прихватили су ову идеју, а Плутарх озбиљно разматра могућност живота на Месецу. Касније им се придружују Кардан, Кеплер и други, нарочито у прошлом веку. Али већина људи, углавном из религиозних разлога, није веровала да на оним сјајним колутима и тачкама који блистају на небу, вечним и непроменљивим ватрама, може бити живих бића. Та привилегија сматрала су, резервисана је за среднште васионе, за Земљу.

Каг корњача болује од носталгије...

Многе животиње имају једну особину коју наука ни до данас није успела да објасни: са сигурношћу ће наћи пут до свог дома чак и кад је он стоти нама километара далеко. Вођене оним што се у недостатку тачног објашњења за ову појаву често назива „шестим чулом“, оне ће се вратити на место одакле су их силом одвели. Не питајући за правац, без ком-

паса, упорно ће путовати данима, месецима, па и годинама, подносећи глад и умор. Та неодољива чежња за домом на рочито је јака код паса, мачака и коња. Познат је случај једног пса који се из Калифорније вратио својој кући у Бостону претавивши 4.500 километара. Стигао је толико измршавео да се срушио на кућном прагу.

Занимљиво је да од носталгије болују и корњаче, те трме и наизглед тупе животиње. Код њих је тај нагон понекад толико јак да су способне на праве подвиге.

Једног дана неки стари сељак из степе Кару, у Јужној Африци, приметио је у близини своје куће једну корњачу. Према шарам на оклопу препознао је у њој корњачу коју је његов син, четрдесет година раније, однео са собом у град Дербен, на источној обали Јужне Африке, и која је, како му је син писао, нестала после два месеца. Корњачи је требало пуних четрдесет година да би претавила пут од Дербена до свог завичаја, дуг 900 километара.

слушај, пева сузу муши...

Сузу муши...

Ове необичне речи, које пот сећају на једноставну музичку фразу из вергла-играчке, јапанске су и значе: цврчак чији глас звучи као звонце. Исто онако као што ми, због њеног пријатног цврцута, волимо канаринку, тако Јапанци ужива-

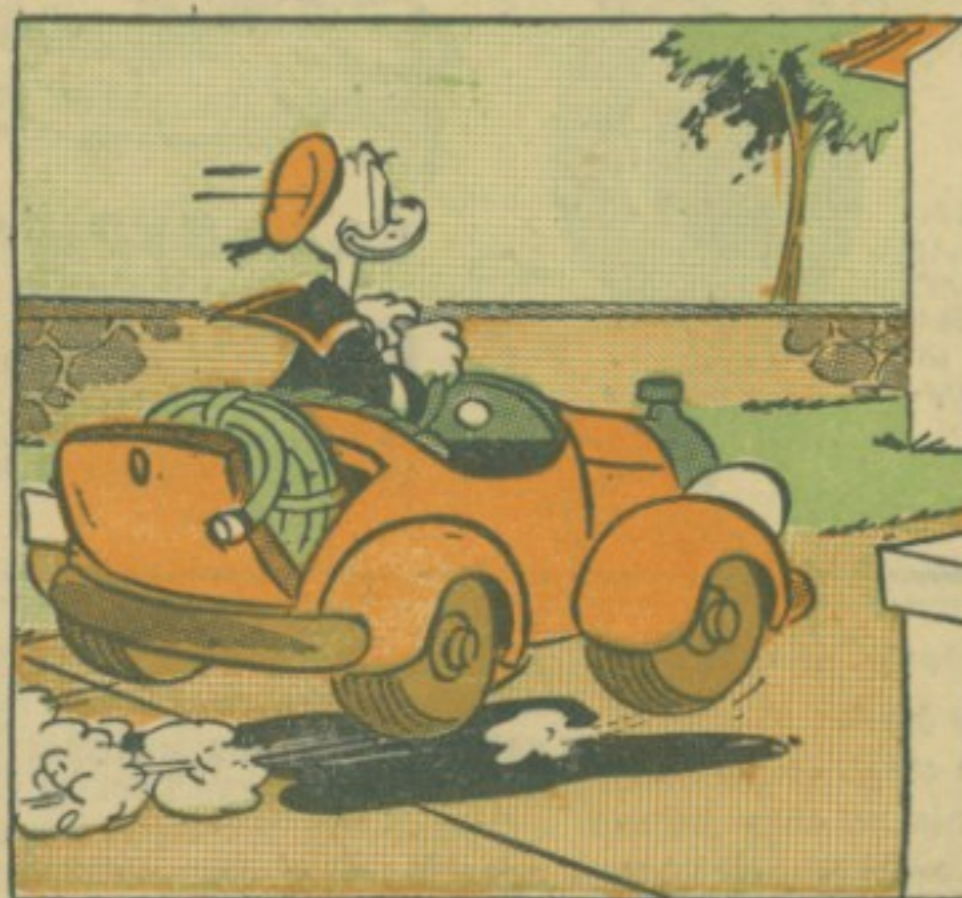
ју у нежном цврчању сузу мушија. Та јапанска „канаринка“ има шест ногу. Јапанци је држе у као перо лаким, малим кавезима обешеним на прозору. Испод кавеза, на прозорској дасци, обично се налази неколико патуљастих стабала или јапанска минијатурна башта — да цврчку буде лепше. Шестонoge певаче хране бамбусовим изданцима или младим лишћем краставца. Кад поч-

не да се спушта вече, долази, лупкајући својим папучицама, најмлађа ћерка у породици — О Саки Сан — и односи кавез са сузу мушијем да би га окачила о неко дрво у башти, где ће вечерња роса освежити малог певача.

Јапанци верују да је сузу муши реинкарнација једног од њихових часних предака и да се сме држати у кући само једно лето и део јесени. Кад лишће почне да жути, мајка породице односи мали кавез у парк или у поље. Читава породица клекне у полукругу и гада, својим нежним прстима, О Саки Сан отвара кавез. Сузу муши одлази у слободу.

Богатији Јапанци купују „племенитије“ цврчкове, то јест оне који нису ухваћени у пољу, већ су одгајени у нарочитим радњама, и држе их у уметнички израженим кавезима од слоноваче. Једна врста тих племенитих цврчкова зове се „прапорци“ јер њихова песма потсећа на звуке прапораца које Јапанци вешају коњима о седла. Друга једна врста зове се „јутарњи звончићи“, трећа — „златни ариш“.

За нас сви цврчкови цврче једнако. Међутим, јапанска деца могу одмах, према начину цврчања, да одреде врсту којој „певач“ припада.

ПРЕКО СНЕГА И ЛЕДА

Почетком марта ове године, владају растојање између Ве- доктора Вивијана Фукса и његовој екипи, пошто су прешли први део пута од 3.360 километара, поздравило је пуцањем и свирком 160 Новозеланђана и Американаца из антарктичке базе Мак Мурдо Сунд. Требало им је 99 дана да са-

Мох речи

Администрација Хајделбершког универзитета одбила је да плати једно огледало купљено за физиолошку лабораторију јер је у питању „научан предмет“. Неколико дана касније она је одобрила исплату инструмента названог „рефлектор људског лица“. Уствари, то је било оно исто огледало.

Скотава кућица

Славни енглески истраживач Норвежанина Амундзена. При повратку Скот је изгубио живот кад се налазио на свега 20 километара од своје базе. Кућицу која се види на слици подигао је сам Скот на рту Хат-Пойнт.

Ripley's

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

ЧЕТИРИ ЧОВЕКА ОД ПРЕЗИМЕНИМА

ВАТРА
ВОДА
ШМРК
ВАТРОГА-САЦ

ПРИДАВИЛИ СУ СЕ ИСТОВРЕМЕНО ЗА ВАТРОГАСИЦЕ УЛОГ АНЂЕЛОУ

КАТЕДРАЛИ НОТР ДАМ Д ЛА ГАРД
У МАСЕЈУ (ФРАНЦУСКА)

КОГА СЕ НАЛАЗИ НА ВРХУ ОКОМИТЕ СТЕНЕ ВИСОКЕ СТОТИНАК МЕТРА МОЖЕ СЕ ИЗ ГРАДА ПРИЋИ САМО ЖИЧАНОМ ЖЕЛЕЗНИЦОМ

© 1917. King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

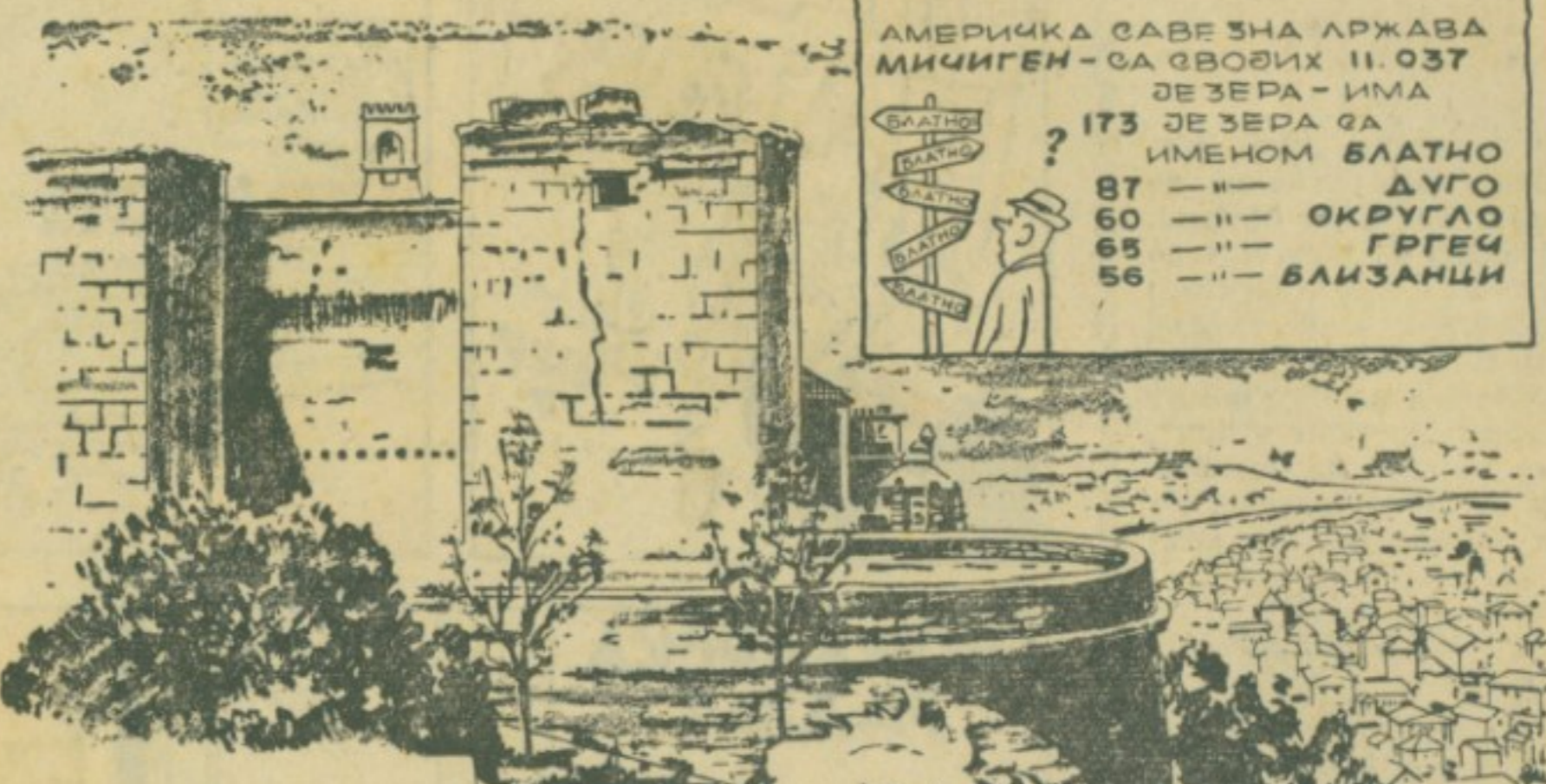
ЈАКЕ ОБЛИКА И ВЕЛИЧИНЕ КИКИРИКИДА СНЕЛА ЈЕ КОКОШКА РИЧАРДА ВИАМЕНА ИЗ ВЕРОБИЧА (САД)

ЛОРАД СТВЕЛ ОД СОМЕРТОНА

(1669 - 1692)

ЗАКЛЕО СЕ ДА НЕ ИМАТИ НАЈЛЕПШУ ЖЕНУ, НАЗВОМЕГ КОЊА И НАПОТМЕНИУ КУКУ У ЧИТАВОЈ ЕНГЕСКОЈ УМРО СЕ ОД БЕДА, У 23-РОЈ ГОДИНИ, КАД СЕ ЛИЦЕ НЕГОВЕ ЖЕНЕ НАГРАДИО БЕДАН МИТЕСЕР

НА ОСМАТРАНИЦИ АЛХАМБРЕ У ГРАНАДИ (ШПАНИЈА) СВАКОГ 2-ОГ ЈАНУАРА ЗВОНА НЕПРЕКИДНО ЗВОНЕ 24 ЧАСА У ЗНАК СЕГАЊА НА ДАН КАД СЕ ГРАД ОСЛОБОДИО МАВАРА ОВАЈ ОБИЧАЈ ОДРЖАВА СЕ ВЕК 467 ГОДИНА

АМЕРИЧКА САВЕ ЗНА ЛРЖАВА МИЧИГЕН - СА СВОИХ 11.037 ДЕ ЗЕРА - ИМА ? 173 ДЕ ЗЕРА ОА ИМЕНОМ БААТНО ДУГО 87 - " - ОКРУГЛО 60 - " - ГРГЕЧ 65 - " - БЛИЗАНЦИ 56 - " -

САЛЦБУРШКО ЧУДОВИШТЕ
(АУСТРИЈА)

КАМЕНА СТАТУА ПОДИГНУТА КАО УПОМЕНА НА НЕКУ ЗВЕР УХВАЊЕНУ 1531 КОГА СЕ, ПРЕМА ПРИЧАЊИМА, ИМАЛА ТЕЛО ЛАВА А ГЛАВУ ЧОВЕКА

ПТИЦА ЛИРА

ЈЕ ВАРАЛИЦА. НЕНЕ ПЕСМЕ И КРИЦИ САМО СУ ПОДРАЖАВАЊЕ ПЕСАМА И КРИК ОВА ДРУГИХ ПТИЦА

ЛЕГЕНДА

Нестали континент Атлантида о коме је много речи написано по старим летописима остао је у легенди познат и нашем веку. Да ли је постојала и где је била Атлантида? Да ли има неких материјалних трагова, или само предње одржава мит о овој изгубљеној земљи? На та питања труде се да - го-воде поједини савремени научници који трагају за доказима, уствари трагају за Атлантидом. Међу њима је познат и име археолога Мичела-Хеца, који је преко двадесет година свог научног рада посветио овоме. Ево шта он између осталог, пише:

Ка једног гребена малог острва Хелен, које се налази у близини обале Хондураса, гледао сам светлашаву воду Карипског Мора и дрхтао од узбуђења: тамо, јасно оцртано на морском дну, лежало је очигледно оно за чим сам трагао толике године.

Мој асистент Франк Бојнтон је рекао равнодушно:

— То је само река старе лаве. Шта је ту значајно?

— Баш то што извире испод мора, — узвикнуо сам. — Зар не разумеш? Усвјана река лаве не може пробити воду и котрљати се онако као на земљи, јер би се одједном охладила и наслагала у чврсто стање.

Асистент је за тренутак гледао у црну мрачну пругу која се вијугала испод стрме обале и излазила из морских таласа.

— Да, јасно ми је сад... То значи да у време вулканске ерупције море није могло бити овде. Све је ово тада било суво тле.

— Не само ту, већ још и много даље.

Те вечери у нашем логору ја сам објаснио сарадницима своју теорију засновану на чињеницама сакупљеним у току двадесетак година приликом истраживања по Централној Америци.

— Али то је мит! — приметио је неко.

— Да, али мит је често произишао из историјских чињеница. Ево, нека говори наука: подводна река лаве може доквати да се, давно, један велики део земље одвојио од Централне Америке и потонуо у море. То потврђују и налази

ПОД МОРЕМ

геолога који су установили трагове великог померања, када су се неки делови континента подигли а неки потонули дубоко чак и неколико стотина метара. У Никарагви сам у неким слатководним језерима удаљеним много миља од обале, пронашао морске рибе. То доказује да су, у тренутку када је дошло до ових хаотичних измена рељефа земљишта, огромна пространства била поплаћена, док се морско корито издигло и постало суво тле. Уосталом, то говоре и многи бројни фосили морских животиња нађени у планинама ових области, као и остаци огромних преисториских животиња које сам открио на малим о-

стрвима расутих овде по мору.

— То значи да под овом водом пред нама почива једна давно изумрла цивилизација, — закључио је Франк.

Тада сам из свог ковчега извадио једну малу вазу од иловаче коју сам нашао стотину миља далеко одавде, кад сам копао у Бриверсовој Лагуни, названој тако по имену чувеног гусара који се некад у њој окривао.

— Та грнчарија потиче из епохе цивилизације Маја, — рече Франк.

— Не, него из једног још старијег доба. Неколико стручњака је испитивало ову вазу и сви су се сложили да припада некој досад непознатој култури.

Следећег јутра почели смо да копамо на малом острву Хелен. Облици стена говорили су о ерозији која на овом исечку копна, свуда опкољеном морем, траје хиљадама година. Изненада, застали смо пред једном огромном стрмином у којој је било неколико великих вртача. У први мах помислих смо да су то природне пећине, али се убрзо уверисмо да су оне направљене човечјом руком. Ушли смо у највећу пећину. У потпуној тами осећало се само струјање хладног и влажног ваздуха. Упали смо батеријску лампу. Јато уплашених слепих мишева кружило је око нас. Лепршање њихових крила потсећало је на зујање јаке динамомашине.

Ускоро смо дошли до другог отвора. Пећина је била дубока и пространа и тако мрачна да

је црна лампа изгледала као свитац у мору таме. Али овде није било слепих мишева. Тле је било покривено прахом који се вековима таложио. Ту смо почели да копамо. Убрзо смо пронашли једну љуштину шкољке. Први траг да су овде људи некад живели. Нешто доцније ископали смо комад глиненог крчага. Из трошне земље извукли смо једну вазу. Имала је гротескни украс: мали бог човечјег облика. Нешто слично није било никад ископано или нађено на земљи.

Уствари, ваза је била само део онога што смо доцније, претраживши још неколико пећина, пронашли: жуто обојену грнчарију, разне домаће алате, бројанице, врло лепе фигурине девојака. Али, највише су ме изненадиле мале скуптуре људског облика које су на свом телу имале четири симетрично поређана отвора, и је-

дан на врху. Очистио сам их од земље и дуноу у горњи отвор. Неочекивано, кроз ваздух је одјекнуо пријатан тон. То је била окарина. Нашли смо једанаест оваквих малих музичких инструмената — довољно за цео оркестар.

Ови мали предмети од глине више су ме обрадовали него да сам пронашао закопано благо. Јер ово је било и више него благо — открио сам непознате уметничке предмете старе цивилизације која је у некој великој природној катаклизми била уништена. Поплаве су при морале преживеле људе да набу последње уточиште у пећинама на врховима планина, у којима су и изумрли заједно са својом културом. Атлантида, давно нестали континент који данас мирно почива под таласима мора, о коме су трговци, скитници и летописци слушали и бележили многе приче, постала је истинита легенда.

МОГИЧНО ЧИДО

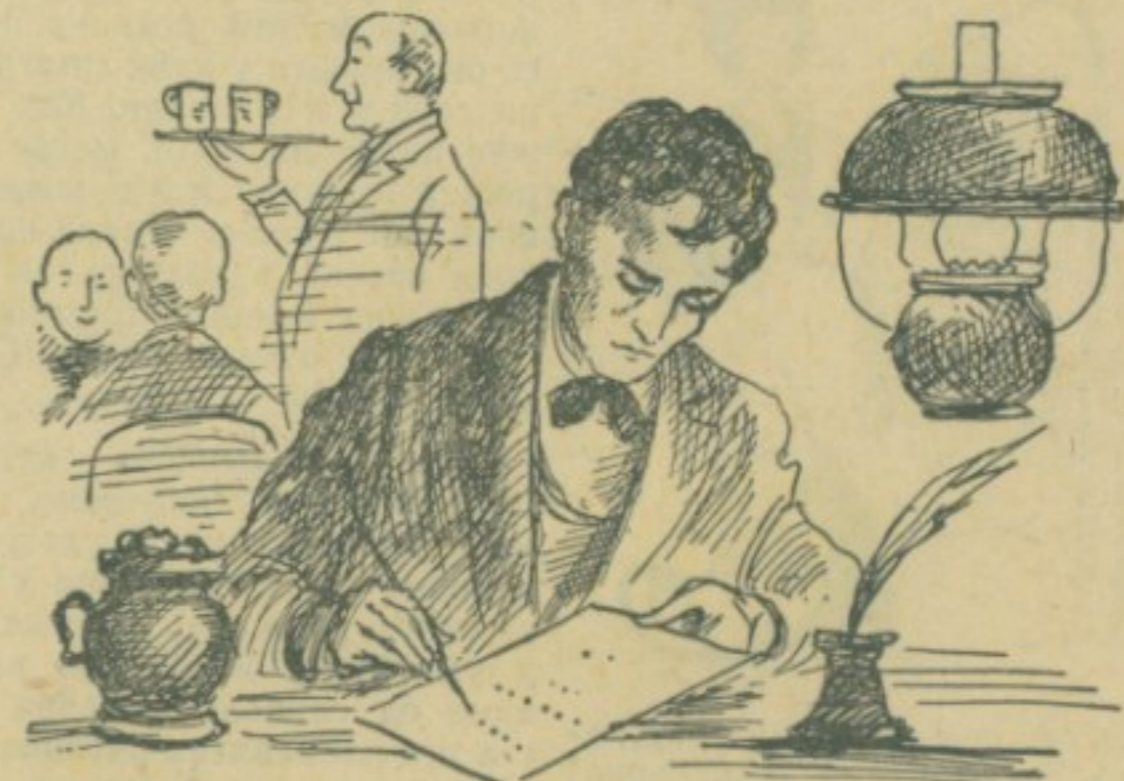
Једне хладне и ветровите ноћи у Лонду, пре више од сто година један новинар је седео у малој пријатној кафани и уз криглу пива сређивао дневне вести за новине у унутрашњости. Кад их је већ средио и ставио у коверат узео је табак поштанских марака, а онда стао да прегледа по њима перорез који је увек носио са собом баш за сечење марака, које у то доба нису биле перфориране.

Пошто није успео да пронађе ножић, новинар је из ревера свог капута извадио једну чиоду и њоме почео да буши поштанске марке по линијама означеним за сечење. Док је он то радио, један други гост, неки Хенри Арчер, нетремно га је посматрао.

И тада док се новинар мучно над својим табакном маракама, Арчер се једна миштина како би то било једно и корисно кад

би се изумела таква машина која би бушила поштанске марке.

Још истог дана бацио се на

посао. Протицале су недеље. Направио је једну машину, а онда и другу али су поштански руководиоци све одбили као непрактичне. Међутим, своју трећу машину Арчер је успео да патентира 1848. Још пуних шест година машина је мењана и усавршавана пре но

што су најзад, 1854, у Енглеској пуштене у продају нове, перфориране поштанске марке.

Једна за другом, овај изум прихватиле су и остале европске државе које су у то доба издавале поштанске марке, а

1857 године овакве марке појавиле су се и у САД. Захваљујући случају што је новинар заборавио свој ножић, један гроу и патентирач изумео је подесну машину и у свету су се појавиле прве перфориране поштанске марке.

ону ватру из очију леопарда који бесно режи и покушава да раскине мрежу у коју је ухваћен. Тим страхом, знам, ја плаћам свој данак цунгли.

Ухватио сам многе слонове-јагуаре, тигрове, носороге, црне пантере, али увек ми је био најстрашнији лов на краљевске кобре. Никад нећу заборавити један свој сусрет са овим опасним гмизавцем који се ипак срећно завршио.

Кренувши из Бангкока, стигао сам у село Сурагани које се налазило у срцу непроходне прашуме. Насеље је било на дивном месту, крај обале реке пуне крокодила. Домороци су ме одмах упозорили на огромне краљевске кобре. Размишљао сам: примерак краљевске кобре продају по 200 долара. То је примамљива цена, али понекад може бити и цена ловчеве главе.

Околна Сураганија претстављала је прави земаљски рај за ловце. Кроз мрачне и

је баш оно упозорење домородаца да се у близини малог водопада налази гнездо једног пара краљевских кобри.

Овде сам упознао једног Шведанина, рударског инжењера, и он ми се сам понудио да пође са мном у лов на кобре. Изнајмили смо једног слона и у пратњи његовог водича и једног ловца из Сураганија пошли смо у лов на кобре.

Чак ни у високој трави није их било тешко пронаћи. Чим су нас виделе, обе кобре су се усправиле, готово достижући висину човека. Прошли смо прво крај женке, јашући на слону. Уз помоћ једне пет метара дуге бамбусове мотке на чијем је врху била причвршћена покретна замка, без неке веће муке ухватили смо женку и стрпали је у нарочито за то припремљен цап. Тада пофосмо ка мужјаку.

То је била највећа краљевска кобра коју сам икад видео. Тело јој је било дуже од шест и по метара. Кад сам му примакао мотку, мужјак је муњевито отскочио у страну, избегао замку и одмах јуришао на нас. Пре но што сам се снашао, већ је био ујео слона за ногу. Тада је домородац-ловац из наше пратње хитро склизнуо с леђа цинковске животиње и зграбио змију за њену малу мишју главу, управо изнад црне кукуљице. Стрпали смо је у другу

торбу док је отров капав из њених зуба.

Слон је стајао тресући се целим телом. Гонич рече:

— Он је завршио.

— Глупост, — одговорио је Шведанин, — кобрин ујед не може да убије тако велику и снажну животињу као што је слон.

— Он је завршио, — опет мирно одговори гонич и седе у траву чекајући.

Слон је стајао дрхтећи једно двадесетак минута, а тада се лагано спусти на колена предњих ногу, неколико пута мучко закрља и опружи се — мртав.

Ништа нам друго није преостало него да се вратимо у село. Гонич је ишао напред, пошто је овај крај пун змија. Тежак је то био пут кроз високу траву „земље кобри“, поготову што нам је стално у памети била смрт једног слона. Видели смо још неколико ових опасних змија, али оне су ишчезле у трави пре но што смо их могли ухватити замком. Шведанин је успео само да метком из пушке убије једну велику женку краљевске кобре дугу око пет метара која је насрнула на њега.

Кад смо се вратили у село, гоничу сам за изгубљеног слона платио осам хиљада тикала (око 400 долара). Овом приликом ништа нисам зарадио, али то је био мој најсрећнији повратак из лова.

ЗЕМЉА КОБРИ

Верујем да сам ја последњи од живих великих ловаца звери. Хватао сам гориле у Камеруну, орангутане на Борнеу, носороге у Индији, јагуаре у Јужној Америци и краљевске кобре у Сијаму. — Тако почиње своју животну причу Питер Рихајнер, неустрашиви ловац дивљих животиња.

— Досад сам ухватио преко сто двадесет слонова и мој плен возили су многи бродови у разне крајеве света. Али данас мислим да је то немогућно, и сумњам да ће се више икад поновити, јер прописи о резерватима, о хватању, извозу и увозу дивљих животиња — јачи су од нас ловаца. Пре петнаест година то је било другачије. Сваки млад човек који би нешто знао о дивљим животињама могао је да се отисне у тајанствене цунгле Амазона, да потражи пријатељство ратника изгубљених афричких племена или да с неким махарацом трага за брлогом тигрице у непроходним индиским прашумама, а да и не говорим о белом тигру који је као трофеј сан сваког ловца.

Још као дечак ловио сам мишце, жабе, змије, гуштере, даждевњаке, а уловио сам и

једну лисицу. За време свог боравка у Марсеју, Антверпену и Бенови, где ми је отац био са службом, куповао сам од морнара младунчад разних животиња коју су они доносили из тропских крајева. Али, чим бих успео да створим малу менаџерију, моја мајка би је поклонила неком зоолошком врту.

Кад сам напунио двадесет пет година, жељан авантура отиснуо сам се на море и пошао у Јужну Америку, а одакле у друге крајеве света. У току пет година прокрстарио сам непрегледне области скупљајући разне животиње — од отровних жаба до жирафа. У многим зоолошким вртovima данас живе звери с којима сам се некад у прашуми гледао бар за тренутак очи у очи.

Слушао сам и читао приче многих ловаца дивљих звери. За доброг ловца увек сам сматрао само оног који је осећао страх при сусрету са животињом, јер само дугим исукуством могу се упознати све

опасности. Понекад, ноћу, кад се безбедан налазим у логору, тргнем се иза сна сав обливен знојем. Просто осетим канце звери како ме кидају,

влажне честаре нечујно су се шуњали тигрови и црни леопарди, по дрвећу су скакали гибони и пузали питоји. Али моју радозналост заголицало

»ЗАЧАРАНА« ЛАЂИЦА

У својој малој моторној барци коју је сам начинио, Аустралијанац Х. С. Хаукс извезао се на море. Пошто је неко време крстарио пучином, решио је да се укотви и мало продрема. Недалеко од рта Цервис бацио је лангер, али он, уместо да се зарипје у пешчано дно, нашао се у — устима једне гладне ајкуле. Прогутавши овај неукусан залагај, немањ је појурила ка пучини вукући лађицу. Хаукс је био толико запрепаштен да умало није скочио у воду. Тек пошто су овако превалили неколико стотина метара, човек се снашао, извадио нож и пресекао конопцац о коме је виспо лангер. „Чаролија“ је одмах престала.

Колико је било Индијанаца за време Христифора Колумба?

Према проценама неких америчких научника, сматра се да је у доба кад је Колумбо открио Америку било 846.000 Индијанаца. Међутим, први званични попис америчког становништва потиче тек из 1790 године. Доцније, у XIX веку, било је 300.000 Индијанаца, који су живели по племенама и резерватима.

Можда је тачно

Алберт Гнат, чиновник осигуравајућег друштва, уловио је у Мијамију највећу рибу-савбарку која је икад виђена — тако бар кажу стручњаци. Риба је била дугачка 4,55 метра. Гнат се борио с њом читава два и по сата пре него што ју је извукао на обалу. Занимљиво је да се овај срећан ловац тек од недавно почео бавити риболовом.

Зожибљаји Бима и Бума

ИНТЕРЕСУЈЕ МЕ ДА ЛИ БИ НЕКОМ МАЈИЏОМ ОВАЈ КИП МОГАО ДА ОЖИВИ?

БОЈИМ СЕ ДА ТИ ОВАКО РУЖНА СТАТУА НИМАЛО НЕ БИ БИЛА ЗАХВАЛНА ЗА ТО!

ДОСТА МИ ЈЕ ШТО МОРАМ ДА 'РАНИМ ТОЛИКА УСТА... САМО БИ МИ ЈОШ ОНА ТРЕБАЛА НА ОУРАЖУ!

ШТА ВЕЛИШ... УМЕ ЛИ МРАМОРНА СТАТУА ДА МИСЛИ?

ЈОК! ГЛАВА ЈОЗ ЈЕ ТВРДА КАО ДРЕНОВИНА!

ПОГЛЕДАЈТЕ! БАМ МЕ ЈЕ ОЖИВЕО! ЗАР ТО НИЈЕ ДИВНО ОД ЊЕГА!

НИСАМ У ТО БАШ СИГУРНА!

ИЗЈУУФ! ЗАР САМ ТО ЈА?

НЕ БИХ ЖЕЛЕЛА ДА ПОВРЕДИМ ВАША ОСЕКАЊА... АЛ' БОЈИМ СЕ ДА СТЕ ТО ЗАИСТА ВИ!

ЗА ИМЕ СВЕТА ПРЕТВОРИТЕ МЕ ОПЕТ У КИП! НЕ МОГУ ДА ПОДНЕСЕМ СВОЈ ИЗГЛЕД!

У КЊИЗИ О МАЈИЏАМА ПИШЕ ДА СЕ ТО МОЖЕ УЧИНИТИ АКО СЕ ВЕЖУ ОЧИ... ВЕЗАКУ ИХ!

...И ОНДА СЕ ПЕТ СТОТИНА И СЕДАМ ПУТА ИЗГОВОРИ 'АБРАКАДАБРА'.

И ПЕТ ХИЉАДА ПУТА НЕ БИ БИЛО МНОГО САМО, ДА ТУ СИРОТИЦУ СПАСЕМ БЕДЕ!

АБРАКАДАБРА! АБРАКАДАБРА! ПОЧИЊЕШ ЛИ ВЕК ДА СЕ ОПЕТ ОСЕКАШ КАО КИП?

Сопр. 1952, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

Wimmer.

Јевџин хеликоптер

Мали хеликоптер, назван „Фоксхотер“, који је конструисао немачки инжењер Бад Франк, може да носи три особе и да развије брзину од 180

километара на сат. Машина има 100 лопастних снага. Ако почне индустријска производња овог минијатурног хеликоптера, цена му вероватно неће прелазити 2,5 милиона динара.

Зајо шјо је »свејќ«

Мајка једног младог белог слона угнула је ових дана у Бурми, па се двадесет Бурманки добровољно јавило да својим млеком отхране сироча. Тако је ово младунче сада „збринута“. Познато је да се бели слон у Бурми сматра „светим“, а и иначе претставља велику реткост.

О бради у Парламенту

Једно необично питање нашло се пред норвешким Парламентом: да ли припадници армије могу да носе браду? На томе су се разлили норвешки министар народне одбране и врховно командно тело армије, па спор сада треба да реши Парламент у Ослу.

Веће очи од сјомака

Овај мали халапљивац је мамбо II, патуљаста мармозет из породице халапљиваца, најмањи мајмун на свету, у Америку га је из области Амазона донео херман Цесон, увозник из Сан Франциска. Мамбу је за доручак довољна једна мала кришка банана, зрно грозња или омањи орах, али он је као и све друге бебе — очи су му веће од стомака, на слици га видимо како се ухватио у коштац са читавом бананом.

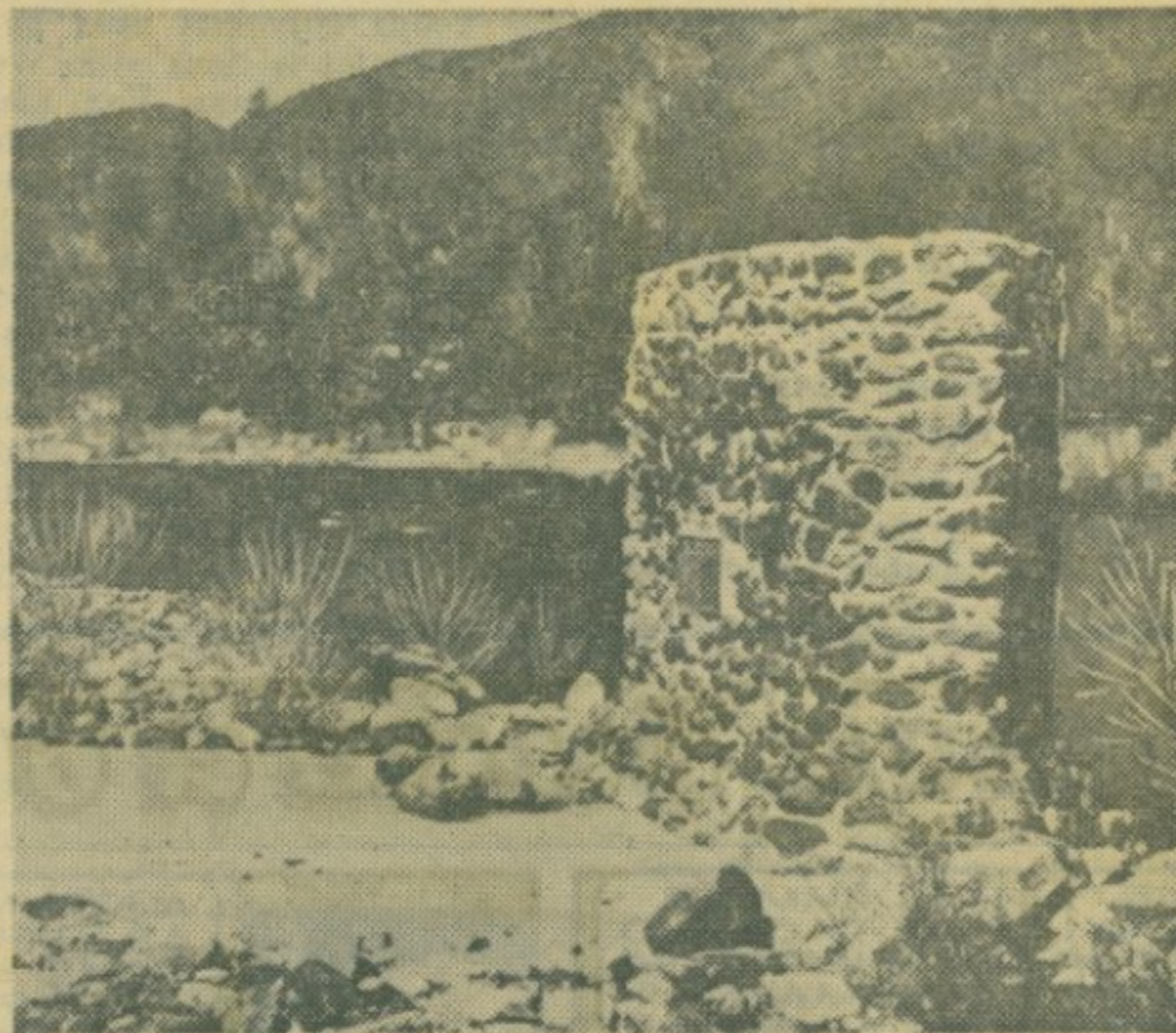
КОПАЧИ

ЗЛАТА

Пре 110 година, у близини реке Сакраменто у Северној Америци пронађено је злато. То је био повод за највећу „златну грозницу“ која је забележена у новјој историји. Из тих времена када су стотине хиљада људи журиле преко прерија, пустиња и планинских ланаца, кроз Тексас и Мексико и око рта Хорна, журећи у објаву, златом богату земљу Калифорнију, остали су узбуљиви документи — дневници копаца злата. Овде доносимо неколико извода из тих дневника.

Породица на путу за Калифорнију (Један од раних снимака)

Споменик на месту на коме је први пут пронађено злато

Вест да је у Калифорнији пронађен богат мајдан злата пронела се брзо преко пустиња и прерија. Са свих страна Америке појурили су ловци на срећу. Кола под арњевима која су вукли шестопрези почела су да образују праве конвоје који су имали један једини правац: Калифорнија.

Први такав „воз“ који је прешао континент напустио је 11 марта 1849 године Индепенденс и после осамдесет и осам дана путовања под најтежим условима дошао до циља.

Један од људи који су водили овај конвој записао је тегобе с пута. Вилијем Џонсон, како се он звао, забележио је поред осталог и ове редове:

„Неколико речи о нашем јеловнику. Печен хлеб и кришка сланине, кафа, и тако из дана у дан. Шећер и меласа које смо имали на почетку брзо су нестали...“

Данас смо ишли путем који је пресекала планинска бујица. Два пута смо газили воду. Велика стабла која је олуја оборила лежала су преко стазе којом смо морали проћи. Подизали смо токове кола улажући последњу снагу. Али, видели смо да се с натовареним колима не може проћи. Испразнили смо их, подигли ко-

ноцима увис, а терет пренели на леђима мазги.

Поновно смо пошли преко планинских врхова покривених снегом који сунце никад неће истопити...“

Они који су међу првима стигли на циљ имали су још нечему и да се надају. Али не сви. Земљишта су била закупљена, златни рудници поседнути. Стечено право бранило се и отимало пушкама и револверима.

А са свих страна хрлили су ка Калифорнији све нови и нови трагачи за златом.

Многи од њих могли су још само да се упосле у рудницима других, бржих и срећнијих претходника. Из тих дана остале су и белешке једног копаца злата по имену Данијела Вудса.

„Данас смо зарадили по двадесет долара сваки. Све више долазимо до сазнања да за постизање богатства у рудницима злата има исто толико изгледа колико да се човек обогати играјући на лутрији. Ниједан посао није тако неизвесан. Може се догодити да неки копац добије одличан терен и да при првим ударцима пијука за неколико дана, заради стотине и хиљаде долара, а да за то време искусни копаачи не нађу ништа.“

Данас смо направили сваки само по три долара. Тежак по-

сао и живот угрозили су моје здравље. Једемо месо и рибу које купујемо од Индијанаца. Поврћа нема. Ноге су нам окре читав дан, док нас у потиљак бије сунце и пржи јара као из топле пећи. После рада, исцрпљени и

слаби, одмарамо се — ако је то одмор кад човек легне у знојем натопљеном оделу, скине чизме и савије их уместо јастука под главу, умота се у ћебе на постељи од борових иглица, док изнад њега жмиркају звезде на ведром небу. Пред јутро температура се мења и потребно је још ћебади. Ноге и руке новајлија су отечене и као одузете.“

Златна грозница је брзо прошла. Људи су увидели да их срећа неће послужити. Злата није било. Своју појуду за тим жутиим металом многи су платили животом. Ницали су гробови с простим крстачама без имена.

Неки су напуштали руднике и од копаца злата претварали се у чуваре стада, каубоје. Много их је остало у самој Калифорнији; постали су фармери на земљи која је изванредно плодна. Тако су ипак, мада у другом виду, дошли до злата.

Од многих градова који су подизани у близини налазишта злата остале су рушевине и само још понека кућа — као успомена на златну грозницу од пре сто десет година.

»Гвоздене деде«

Данац Карл Андерсон, који има 82 године, остварио је под старост своју давнашњу жељу — да види стране земље. Он и његов сапутник, 65-годишњи Ларсон Ескилдсен, кренули су из Копенхагена на бициклима, па су преко Хамбурга, Брауншвајга, Гетингена, Вирибурга, Нириберга, Пасаве и Линца стигли у Беч. Тако су за три недеље превалили 1.600 километара. Радозналим Бечлијама причали су о себи. Андерсон је удовац и има деветоро деце, 11 унучади и 3 прауничета. Његов друг Ескилдсен има жену, троје деце и шесторо унучади. „Гвоздене деде“, како су назвали ову двојицу, већ су се вратили у домовину, опет бициклом.

НЕЗГОДНО ЗА ИЗГОВОР

Није нимало чудно што су америчке власти замолеле досељеника из Грчке Аристотела Софокла Хараманкидено-пудоса да американизира своје име. Грк је и сам увидео да је његовим новим суграђанима тешко да изговарају овако дугачку реч, па је пристао да се у будуће зове Антони С. Харисон. Међутим, после неколико месеци поново је дошао у матични уред и затражио да му се врати његово раније име. Зачућени чиновницима објаснио је: „Знате, све моје муштерије су Грци и тешко ми пада да изговоре име Харисон“.

ЕНГЛЕСКА — ИЗВОЗНИК ШПАГЕТА

— Наша земља не само што троши све више шпагета, него их и производи и извози у многе европске земље, па чак и на Средњи Исток. — То је изјавио директор Британске индустрије макарона, напомињући да се енглеска производња шпагета подела на 15.000 тона годишње.

Па ипак потрошња шпагета по становнику у Британији далеко заостаје за италијанском. Енглец просечно троши 200 грама годишње, а Италијан — 35 килограма. Међутим, поред обичних, Енглези једу и један свој „специјалитет“: шпагете у конзерви. „Тајмс“, који ово доноси, тврди да данас Енглези знају да справљају шпагете исто тако добро као Наполитанци.

ДЕЧАЦИ УПРАВЉАЈУ ГРАДОМ

Општинска управа у Хаифи, у Израелу, уступила је за 24 сата управљање градом једној групи ученика од шеснаест и седамнаест година. Пошто су тај један дан провели у општини, вратили су се у своје школске клупе, али су претходно поделили неколико предлога који се тичу проблема омладине и васпитања.

НАЈМАЊИ И НАЈДУГОТРАЈНИЈИ ЧАСОВНИК

Прошло је већ 125 година откако је у центру швајцарске индустрије сатова у Сантјеу произведен први часовник. Тим поводом недавно је одржана велика прослава на којој су први пут приказана многа ремек-дела савремене швајцарске индустрије сатова.

Пажњу публике привукао је најмањи сат на свету, који је тежак само један грам. Осовина која покреће механизам тешка је десетохиладити део грама, а цео сат састављен је од 74 минијатурна делића и има 15 рубина. Часовник је осам пута мањи од коцке шећера, а 400 пута окупљи од одговарајуће тежине злата. Пет осовина здружених заједно нису дебље од човече власи.

Друго ремек-дело приказано на прослави јесте часовник „Атмос“ чији механизам напајају енергијом и најмање атмосферске промене. Уствари, довољно је да се спољна температура промени за свега један степен па да се часовник аутоматски навигује за рад од 48 часова. „Атмос“ се чисти и дотерује сваких 600 година!

Појиис око врта

Сумери, који су око 4.000 година пре наше ере живели у Месопотамији били су веома вешти и добри трговци.

Знали су чак и за трговачке уговоре које су им састављали писмени људи урезујући текстове у меку иловачу. Трговци су те уговоре потписивали помоћу ваљача од печене иловаче на којима се налазило њихово име, притискујући их на још влажну плочу „уговора“. Ти ваљци обично су се носили око врата.

Исцйић из зоологије

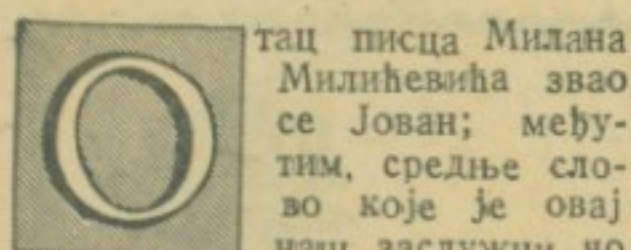
Разгледајте пажљиво ових осам риба, па поред сваке напишите њено име. Верујемо да су вам познате, јер, уколико их све нисте видели, о њима сте учили у школи и гледали их на сликама. Ипак да бисте проверили своје одговоре дати смо на дну, у загради, њихове називе.

За оне који се не уздају толико у своје знање дајемо једну олакшицу. Набројаћемо азбучним редом имена ових риба, која онда треба распоредити где које спада. То су: ајкула, брђун, јесетра, мурина, раја, сардела, тун, штука.

(Решење: 1) штука, 2) ајкула, 3) раја, 4) мурина, 5) јесетра, 6) брђун, 7) сардела, 8) тун.)

Отац писца Милана Милићевића звао се Јован; међутим, средње слово које је овај наш заслужни човек стављао између свог имена и презимена било је „Б“. Наиме, Милићевићевог оца у селу Рипњу сељаци су звали Јован Бак, јер је био познат као писмен човек, а једно је време у селу вршио и учитељску дужност. Јован Бак је учествовао у Првом устанку, био је углавном у оној устаничкој војсци која се борила на Дрини и у западним деловима устаничке Србије. Оно мало своје школе изучио је пре Устанка у једном манастиру и ту је био као калуђерски ђак. После Другог устанка био је писар код гроцанског војводе, а онда се вратио у своје село где је мирно живео као сељак. А године 1843, пошто у Рипњу није било другог учитеља, Јован Бак се прими да буде учитељ и то сасвим бесплатно „тек од невоље, само да се једном почне са школом“. Рипањ, који је 1813 године имао само четрдесет кућа, и тада се већ умбрајао у велика села Шумадије, а када је Јован Бак отворио своју школу, био је једно од највећих у овом делу Србије. Рипањ је још и за време турског господства имао своју школу, и она је била смештена у кући доцније чувеног устаничког војводе Васе Чара-

Милан Ђ. Милићевић

пића. Било је то угледно и напредно село, а када је у Шумадији плануо устанак, међу првима су устали и сељаци из села Рипња.

Чобанче очарано „великим градом“

Породица Милићевића пореклом је из Старог Влаха, где је била слободна кнежевина чувених кнезова Рашковића. Један од потомака Милићевића населио се у данашњем Рипњу. Од њега је потицао и Јован Бак. „Ја сам се родно, прича Милан Милићевић у својим Успоменама, у селу Рипњу у махали Брђани, а година се не зна тачно. Отац мој већаше да је обично записивао на којој својој књизи дан, месец и годину кад му се које дете родило. Мисли да је тако записао и дан мојега рођења, али није знао на којој је то књизи. Међутим, ја сам, помажући се казивањем моје мајке, нашао да је дан мојега рођења био 4 јун 1831 године“.

Милан Милићевић своју прву младост провео је у родном селу, са осталим сеоским децацима, идући уз овце као чобанин и слушајући све приче и песме које су у оно вре-

ме биле једина духовна храна српских сељака. Осим Рипња, његових шума, брда и пропанака, ливада и њива — за њега није постојао други ни лепши свет. И када је први пут дошао у Београд с једним својим братом, да би му помогао да дотерају јагњад на продају, а то је било 1845 године, он је био очаран „великим градом“, његовом чистоћом и лепотом, иако Београд тада није имао више од 20.000 становника, а по изгледу је још био готово сасвим турска варош. „Највише сам се чудно, причао је Милићевић касније, великој касарни на којој има безброј димњака. Знао сам да на једној кући треба једнак димњак, или највише два, а кућа с толико димњака била ми је нешто веома необично“.

Кукњава се разлегла целим селом

Први Милићевићев учитељ био је његов отац, Јован Бак. На једној књижници, записано његовом руком, — каже се: „Заучи се ђак Милан Јовановић (Милићевић) 27 априла 1843 лета“. А када је свршио основну школу у свом родном селу Рипњу, нешто код оца и

код другог учитеља, Јован Бак је одлучио да свог сина пошаље на даље школовање, и то у београдску гимназију. Када је Јован Бак, стари устанички борац и један од наших првих, још увек сасвим скромних школских радника, донео ту пресудну одлуку за свог малог сина, настаде кукњава дуж целог Рипња, а највише у дому Милићевића. — „Милане, сине, — кукала је мајка — данас ми се наново открилаш, и руком показа свој појас — ама иди! Тебе зар тамо зове твоја срећа!“ И мајка бризну у плакање и стаде да љуби Милана. Отац га узе за руку, и готово отрже од ње, па се брзо упути кроз шљиваре и потесе право према Београду.

Тако је Милан Милићевић напустио своје родно село и отишао у Београд на школовање. Писала се година 1846. После једног разреда гимназије, он је прешао у богословију, и завршио је после 4 године. Да је био бољег здравља, могао је да пође на даље богословске науке у Русiju. И у гимназији и у богословији био је један од најбољих ђака, а када је завршио богословију он се примио учитељског места у Лешници — „варошици на десној страни реке истага имена, а на четврт сата од реке Дрине која раставља Босну од Србије“. Тако је почела година 1850, педесетогодишња чиновничка каријера Милана Ђ. Милићевића, врло разнолика, која се развијала у распону од народног учитеља до државног саветника и обухватила све друштвене почасте које су се у тадашњој Србији могле да укажу једном културно-просветном раднику. Милан Ђ. Милићевић био је и председник Српске академије наука, члан готово свих југословенских високих научних установа и друштава, а у многим и почасни. Међутим, он је био члан и многих страних научних друштава и примио је највиша одликовања за свој рад на српској књизи.

Писањем је испунио свој век Библиографија дела Милана Ђ. Милићевића је огромна. Он је радио на свим књижевним областима, на многим гранама националне науке, писао је цртице, белешке и чланке по листовима, преводио и прерађивао стране преводе. Први пут се појавио у јавности 1851 године и отада није престајао да пише готово до последњег дана свог живота — 4 новембра 1908 године. Он је писањем испунио цео свој век. У своје време био је и признати књижевник, и сматран као један од најбољих међу Србима. О „Зимњим вечерима“ изразили су се врло ласкаво Бура Даничић и Аугуст Шеноа, велики хрватски писац романа. Иако су белетристичка дела Милана Ђ. Милићевића у своје време била популарна међу српским читаоцима, она су данас сасвим заборављена и општи је суд да Милићевић није био уметнички приповедач, већ свуда и на сваком месту у првом реду скупљач грабе из живота српског народа. У тој области био је неуморан и врло заслужан не само за своје време, већ и за сва потоња времена.

Милан Ђ. Милићевић ванредно је добро познавао живот народа у Србији, његову про-

шлост и старине. Као чиновник, имао је прилике да неколико пута уздуж и попречно прокрстари Србију. И нико од њега није боље познавао Србију, њена насеља, природу и традиције појединих крајева. Он је кроз Србију свог времена путовао с дубоким интересовањем за све што је од опште народног значаја, што је требало, како је он сматрао, да се сачува за „вечна времена“. Он је кроз Србију путовао, бележио, записивао и на изворима тражио рбавештења и сведочанства оних који су били учесници и сведоци великих догађаја нарочито у устанцима од 1804 — 1815 године. И у томе је велика заслуга Милана Ђ. Милићевића. Он је отео од заборава драгоцене податке који говоре о бурним догађајима у Србији с почетка овог века. Описао је Србију какву ју је он видео и затекао у другој половини прошлога века. Милићевић није био научник; у научним областима, које је неуморно обрађивао, био је само аматер. Али то не умањује вредност грабе коју је прикупљао готово пола века.

коју је касније, што се тиче истакнутих људи у новијој српској прошлости, допунио „Поменик“. Ко воли прошлост своје земље, не може а да с дубоком љубављу и интересовањем не прочита ова два најважнија дела Милана Милићевића. Колико би дивних страница из српске прошлости заувек покрио мрак заборава да их за потомство није сачувао Милан Ђ. Милићевић. А то исто вредно и за његово велико дело „Живот Срба сељака“ (1868 — 1873), као и за све оне списе у којима је забележио и сачувао жива сведочанства о људима и догађајима из Првог и Другог устанка (Причање Петра Јоџића, Карађорђевог буљубаше, „Кнез Милош прича о себи“ и др.).

Милан Ђ. Милићевић није имао никаквог стручног образовања за свој многоструки рад из разних научних области у којима је радио. И због тога су му многи приговорали, па, штавише, настојали и да га исмејују.

На једној седници Академије наука Јован Ристић, краљевски намесник, упита га онако с високом: „Немате ли ви, господине Милићевићу, каква начина да се подучи празнина што немате сведочанство о свршеном факултету?“ Милићевић је осетно оштрицу куда смера, насмејао се и одговорио: „Што сам свршио, свршио; што сам могао, могао. А сад ме оставите на миру“.

Када је умро, 4 новембра 1908, његова смрт је оплакана као тежак губитак на српском културном пољу, а његов рад је оцењен као ванредно знасе сврати и као прва српска енциклопедија. То је за своје време била јединствена књига, виша научна квалификација,

ЧАСОВИ УМЕСТО ГОДИНА

На најсевернијем делу света, у Сердр Скенфјерду на Гренланду, постављен је путоказ с неколико табла на којима је означено за колико се времена пређе раздаљина до неких градова. Пут за који је некада било потребно неколико месеци, па и година, сада се авионом пређе за неколико часова: Њујорк 6,20, Москва 8,50, Лос Анђелос 11,50, Токио 16,40 часова и тако даље.

ЗАНИМЉИВИ УГАО

КОЊ КОЈИ ЈЕ ИЗМЕНИО БРИТАНСКУ ИСТОРИЈУ

Године 1701, сер Артур Овен, члан британског Парламента, прешао је на коњу од Велса до Лондона пут од 480 километара за мање од петнаест часова. То лудачко галопирање омогућило му је да приложи свој глас, који је данашњу династију довео на енглески престо. Пре његовог доласка број гласова био је 95:95. Да је коњ Артура Овена изгубио путем једну потковицу, ко зна ко би данас седео на енглеском престолу.

А САД ДА СЕ ЈОШ БОМЕ САКРИЖЕМ, ДА МЕ НЕ ВИДЕ АКО СЕ ВРАТЕ!

МЕЂУТИМ...

АУУ! ИЗМАЧЕ МИ СЕ ГУСКА ТРАПАВОГ МИШКА!

НАДАЈМО СЕ ДА РЕ ОНА ДВОЦИЦА БРЗО ДОБИ... ИНАЧЕ ЂЕ ДУГО НЕРЕМО МОЊИ ДРЖАТИ!

СТРАШНО ЂЕ ЗАКА!

МОЖДА БУ МОЊИ ДА ОД ЊИХ ОДМАМИМ ГУСКУ!

НАСТАВИТЕ СЕ

ХИЉАДИТА ПОБЕДАУ

смирносном занатли

Екипа бушваци нафте је завршила рад. Са уморним изразом задовољства после још једног мучног дана рада људи су се разилазили кућама на одмор, уз звонко „лакуноћ“. А огромно новооткривено нафтоносно поље испод простране иранске пшестице и торња број 6 у Ахвазу лежало је мирно и чекало да људи жедни нафте дођу да је узму. Требало је издржати још само недељу две напорног рада па да црно, масно злато покуља.

Тај дан био је као и остали. До појаса наги људи низ чија су снажна плећа цурели поточићи зноја грчевито су држали сонду која се све дубље за-

помоћу страховите експлозије нитроглицерина гаси пожар као што чини пушач са палидрвцем пошто упали цигарету.

Само три дана после телефонског позива, пошто је преваљено 11.000 километара, Мајрон је приспео на место катастрофе. Са собом је довео тоне материјала. Нарочиту пажњу привлачио је његов оклопљени булдожер који је лично на какво праисториско чудовиште.

Пред обимом пустошења које се пред њим указало Мај-

ривала у земљу. Затим је сврлао на врху сонде замењено нарочитим ротативним судом који износи на површину земље „мустре“ масне течности из различитих дубина, да би се у лабораторијама хемиском анализом одредио проценат и квалитет нафте.

Неочекивано се зачуо страховит крик. Човек који се налазио поред самог торња појурio је колико га ноге носе. Није прешао ни 50 метара а огромни пламен сукуио је ка небу и осветлио пустињу до краја хоризонта. Челични торња, тежак 620 тона заледујао се и полетео у ваздух као лист захваћен јесељним вихором. Стропоштао се уз страховит тресак и ломљаву. Чули су се јаци са крв помешана са нафтом обожала је сиво пустињско тло.

рон је први пут у животу слегао раменима и промуцао: „Ништа не обећавам“. Па ипак, одмах је преузео команду. Читава војска радника даноноћно је постављала нови нафтовод. Кроз њега је требало да протече хиљаде тона воде да би се охладио приступ жарашту. По сваку цену морао је бити раскршен приступ торњу број 6. Затим је од дизалица саграђен мост.

Цео тај огроман посао обављен је за шест дана и шест ноћи. Седмог дана Мајрон Кенли се упутио на бојиште. Био је блед. Први пут у животу осетио је страх. У свом азбестном оделу ступио је на жеравицу и убрзо се изгубио у облацима дима и загрљају огњених језика. Стигао је до самог отвора бушотине и ту поставио 250 килограма нитроглицерина. Одмах затим је појурio као махнит. Када су га угледали био је сив у лицу и дрхтао целим телом, али у углу усана могао се прочитати малаксали осмех победника. У-ли-ли-ли! Није се зачула страховита експлозија, јача од оне која је означила почетак пожара. За неколико десетина секунди пожар је био угашен. Нафта је спасена, али се са бушењем морало почети изнова.

Палећи цигарету Мајрон је славио своју хиљадиту победу. Смешно се, јер је био срећан што је жив. Колико се пута само одлучивао да напусти свој смртоносни занат. Па ипак, одлука никако још није пала. Поред задовољства победника он је имао и друго: добро је знао да је најбоље плаћени радник на свету. За један сат — 150.000 франака.

Тако је деветнаестог априла ове године избио највећи пожар у историји експлоатације нафте.

Два сата касније зазвонио је телефон у кући педесетогодишњег Американца Мајрона Кенлија. Није ни би рекао да се иза смиренних црта лица тог доброг оца породице и брижљивог домаћина крије најчувенији ватрогасица оваквих појара на свету. Зову га „летели ватрогасица“. Због позива из разних земаља он је у току последњих десет година дванаест пута направио пут око света. Чим избије пожар на нафтоносним пољима Макараиба, Бахреина или Парентиса чује се само једно име — Мајрон Кенли. Сви верују да је то човек који може да угаси чак и вулкан.

И Мајрон се сваки пут спушта у срце огњене стихије где

СТАРИ ЖУКА

ЖУКА! ЖУКА! ПОКРЕНИ СЕ... ПОКАЖИ ДА СИ ЖИВ!

ИДЕМ ПО МАМУ... ОНА ЋЕ ДА ТИ ПРЕВИДЕ РАНЕ...

БРАТИКУ СЕ... ОБЕЉАВАМ ТИ!

ТРЕВИС ЈЕ, ХРАМЉУКИ, СТИГАО КУЌИ И ИСПРИЧАО МАЈЦИ О НАПАДУ СВИЊА НА ЊЕГА И ЖУКУ...

ИМАЛА САМ ПРИЛИКЕ ДА ЛЕЧИМ УЈЕДЕ СВИЊА... МОГУ ДА БУДУ ОПАСНИ КАО УЈЕДИ ЗМИЈЕ-ЗВЕЧАРКЕ!

ПОЖУРИ, МАМА...

ТАКО! А САД ДА ТЕ СМЕ-АИ СТИМ У ПОСТЕЉУ... МАМА... ЈА НЕ МОГУ.

КАКО НЕ РАЗУМЕШ? МО-РАМ НАТРАГ... ЖУКИ! ОН ЈЕ ТЕШКО РАЊЕН!

ДОБРО, СИНЕ! ИДЕМО ЗАЈЕДНО!

МАЛО КАСНИЈЕ... ОХ, ТРЕВИСЕ! НИСАМ ЗНАЛА ДА ЈЕ ТАКО ОБЕЉАНО!

НА НОСИЛИМА, КОЈА ЈЕ ВУКЛА МАЗГА, ЖУКА ЈЕ ПРЕНЕСЕН КУЌИ...

СВИЊЕ ЊЕГА НЕ БИ НИ ДИРНУЛЕ... ДА НИЈЕ СКОЧИО ДА МЕ БРАНИ!

ТРЕ ВЕЧЕРИ... ТИ И ЖУКА СТЕ БЕЗАНИ ЗА ПОСТЕЉУ... САД ЈЕ МАЛИ ДРАГО ДОМАЋИН КУЌЕ!

КАО ДА ОБЕЉА ДА У КУЌИ НИЈЕ СВЕ У РЕДУ, БЕДАН ВЕЛИКИ ВУК ШУЊА СЕ ОКО ОГРАДЕ.

НАСТАВИ СЕ

Одела која се облаче...

САМО ЈЕДАН ПУТ

Свакако сте приметили да је декор за неку радњу на филму обично тако изабран да би се допао оку посматрача. Раскошан намештај, блештаво осветљење, чак бели телефони — све то треба да помогне гледаоцима да изиђу из монотоније свакодневног живота. Костими или одела глумца играју у томе још већу улогу. Настоји се да они буду што раскошнији и да се што чешће мењају. Израда тих многобројних костима ако је у питању историски филм није ни најмање једноставан посао. Због тога и цртачи костима и сви они који раде на гардеробу глумца имају важну улогу у стварању сваког филма.

Како ради цртач костима? Пре свега он мора да се добро упозна са сценаријем. Одело указује на карактер, друштвени положај, године, особности и укуса онога ко га носи. Због тога цртач мора да створи тачну слику сваке личности. Ако је у питању историски филм или чак само филм који се догађа почетком овог века, цртач мора по музејима и библиотекама да проучава цртеже и фотографије из времена у коме се радња догађа. На основу свега тога ствара се тек план. За носиоце главних улога праве се костими по мери. Историски су врло скупи. Специјалан крој изиску-

ван студија доводи до опасности да они буду оштећени или чак покрadena. Тако су козач-

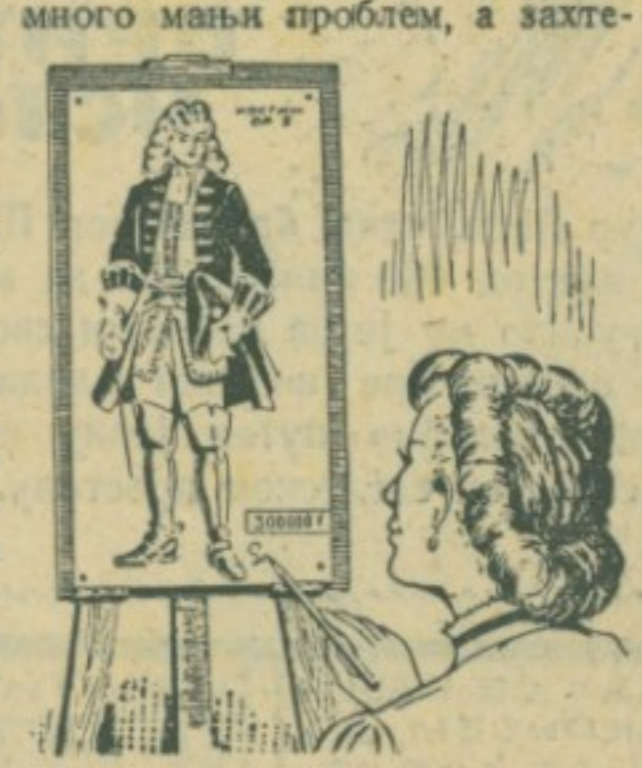
ка одела за „Михаила Строго-чипке, везове и накит, макар и лажан. Племичко одело из седамнаестог века стаје око 200.000 франака, а тоалета само једне дворске даме из пратње Марије Антоанете 250.000. За сваку хаљину Мартин Карол у филму „Да ми је причано о Версају“ утрошено је просечно 200.000 франака, а она их је у том филму понела неколико.

За статисте се костими прибирају са свих страна: иде се по радњама које позајмљују костиме да би се прибавио потребан број. За војничка одела обично од јаког платна плаћа се недељно око 3.000 франака, а за цивилна између 3.000 и 10.000. Међутим, снимање појединих филмова траје много дуже од једне недеље, па се и издаци за позајмљене костиме врло високо. Некад се погоди паушал на сума за све изнајмљене костиме. За филм „Михаило Строгов“, који је сниман у Југославији, било је потребно 2.000 руских одела. Ти костими су пребачени из Италије, где је баш у то време завршено снимање филма „Рат и мир“.

Али, позајмљени костими морају се и осигурати. Снимање ван студија доводи до опасности да они буду оштећени или чак покрadena. Тако су козачка одела за „Михаила Строго-чипке, везове и накит, макар и лажан. Племичко одело из седамнаестог века стаје око 200.000 франака, а тоалета само једне дворске даме из пратње Марије Антоанете 250.000. За сваку хаљину Мартин Карол у филму „Да ми је причано о Версају“ утрошено је просечно 200.000 франака, а она их је у том филму понела неколико.

Чак и кад су сви костими савињени или позајмљени, бриге не престају. Тек кад се заврши снимање и кад се види како на платну изгледају глумци и глумице одевени у те костиме, може костимер да одахне. То нарочито важи за филмове у боји, јер се често дешава да боја неких скуповених костима не изгледа лепо. Тада се такав костим замењује новим.

Чим је снимање филма завршено, овакав костим губи значај. Шивени по мери и за одређену улогу, они се ретко кад могу употребити у неком другом филму. Према томе, одела за која су издате велике суме носе се понекад један једини пут.

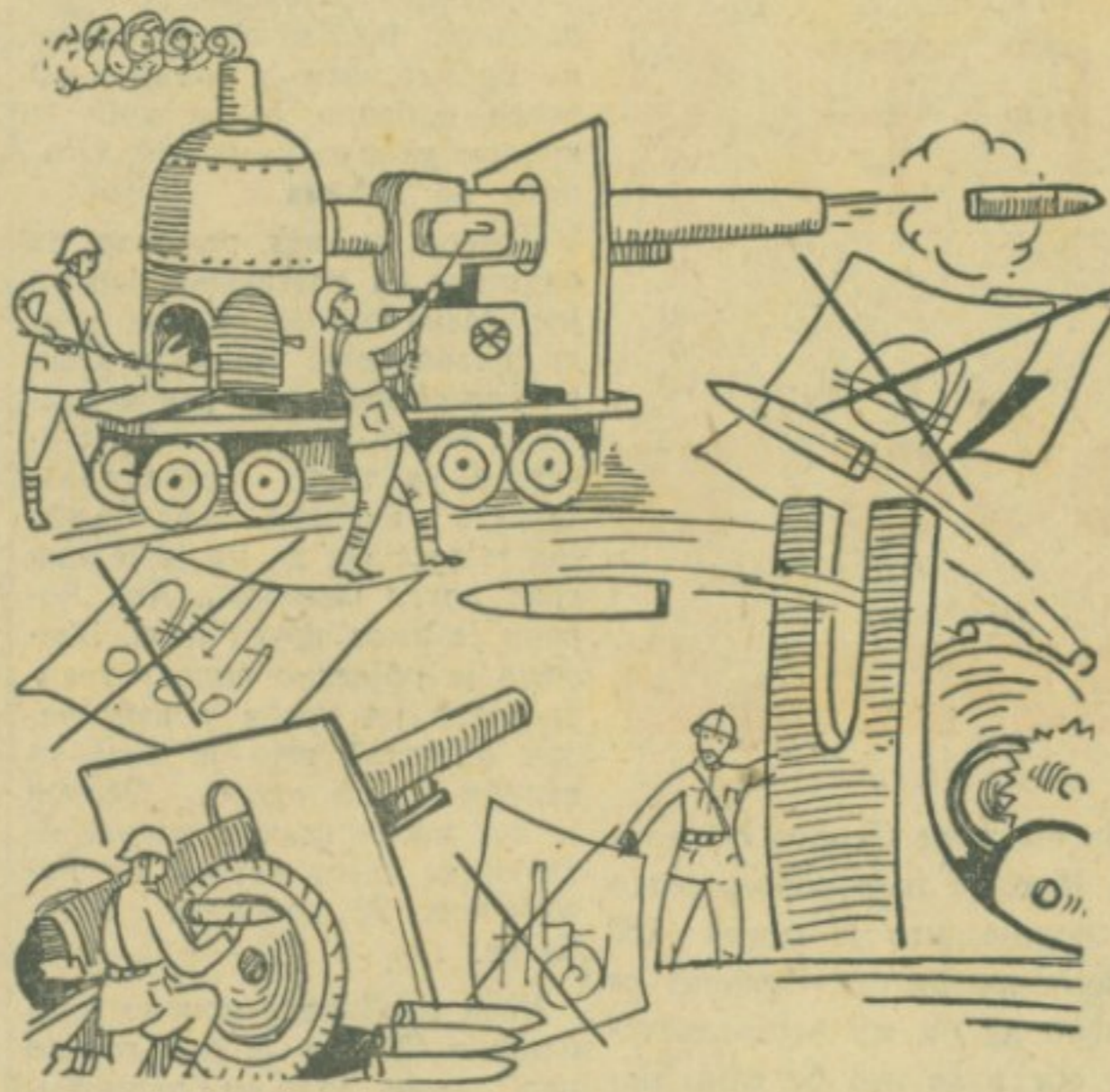
Као код своје куће

После веома популарних биоскопа и ресторана „драјв-ин“ (у којима се може присуствовати приказивању филма или вечерати седећи за воланом свог аутомобила), у Америци су почеле да се појављују и телефонске говорнице са истим називом. Оне су тако „на дохват руке“ да возачи несметано могу да телефонирају не напуштајући аутомобил. Познати аутомобилистички ас Хуан Мануел Фанфо дао је поводом тога веома потсмешљиву изјаву: „Конструкторима аутомобила преостале још једино да у њих уграде и лавабо, па ће људи у најближој будућности моћи да живе на четири точка“.

НАЈМАЊИ »ДЕТЕКТИВ«

Захваљујући једној новој електронској направи која није већа од половине зрна гробља, строго поверљиви списи могу се остављати на столовима или у незакључаним фиокама а да их нико не чува. Тај мајушни ултразвучни апарат, са 19.200 трептаја у секунду, потпуно нечујних за људско уво, одашље алармне звуке на најмањи покрет у заштићеној просторији. Ови звуци се региструју на табли у одељењу за чуваре, означавајући истовремено која је соба „нападнута“.

ДА ЛИ ЈЕ БАРУТ

заменљив у гранатама

Барут има веома широку примену, нарочито за војне сврхе — за израду бомби, граната, мина и разних врста муниције. Али, употреба барута за гранате и уопште муницију има и озбиљних мана, јер на разне начине неповољно утиче на само оруђе. Тако, на пример, приликом испаливања гранате настаје велики притисак барутних гасова на зидове цеви, због чега конструктори морају да их праве јако дебеле, а то итекако отежава њихову покретљивост. Поред тога, барут приликом експлозије развија високу температуру, која понекад достиже и 3.000 степени, а за топљење челика потребно је само 1.400!

Што се цев, ипак, не истопи, разлог је тај што ова температура траје врло кратко, тако да се сама цев не загреје толико да би се и челик топио. Али, већ после одређеног броја узастопно испалиених граната мора се прекинути гађање да би се цев охладила. Ти прекиди, наравно, могу бити судбоносни на бојном пољу, јер непријатељ не чека.

Употреба барута за гранате, напоследку, има и ту ману што производи јак пуцањ, па је лако открити и најзакљоненије или најудаљеније оруђе.

Све су то били разлози да су конструктори још поодавно почели да размишљају о неким другим изворима енергије који би заменили барут у гранатама.

Први покушаји били су усмерени ка проналажењу пнеуматичке пушке и топова. Ичим су пронађени, неки су већ узвикнули: „С барутом је свршено!“ Пнеуматичко оружје, међутим, није нашло свестрану примену. Разлог је сасвим прост: да би се добила неопходна енергија за неко оруђе, требало је претходно утрошити много већу енергију за comprimирање ваздуха, пошто при испаливању добар део енергије бива неискоришћен. Због тога је та могућност убрзо одбачена.

Нису боље прошли ни покушаји да се барут замени паром, јер се показало да су уређаји за добијање паре исувише гламазни и сложени, тако да би уз свако оруђе требало да иде читав фабрика која би производила пару. А то би, бар за савремена схватања о вођењу рата, било немогућно и чак сасвим смешно.

Пошто је отпао и тај начин, неки конструктори дошли су на идеју да се зрно може избавити помоћу такозване центринеталне машине. Зрно би се поставило на плочу која се врло брзо окреће, услед чега би оно тежило да се одвоји од ње. То је, на први поглед, изгледало врло примамљиво, али се показало да је за окретање такве машине потребан и врло јак мотор. И још нешто: прецизност гађања из

ДВОСПРАТНИ ВАГОНИ

На железничкој прузи између немачких лука Бремена и Хамбурга пуштени су у саобраћај вагони на два спрата. Нова кола имају 150 седишта, док су досадашња имала само 75. Међутим, у случају потребе у овим двоспратним вагонима могу да се поставе седишта за 270 путника. У колима је добра вентилација, а свуда је уведено флуоресцентно осветљење. У купеима се налазе звучници преко којих се емитује музика, као и разна обавештења корисна за путнике (најављивање станица и слично).

ХОРМОН ПРОТИВ ВИСОКОГ РАСТА

Прекомерно растење у висину које се примећује код неке девојке у пубертету касније се може зауставити. Ово је постигао др Чарлс Фрид из болнице Маунт Зион, у Сан Франциску. Он је двома девојчицама, код којих је запажен нарочито велик пораст костију, давао женски хормон естроген. У оба случаја растење је успорено а на пацијенткињама нису запажене никакве лоше последице.

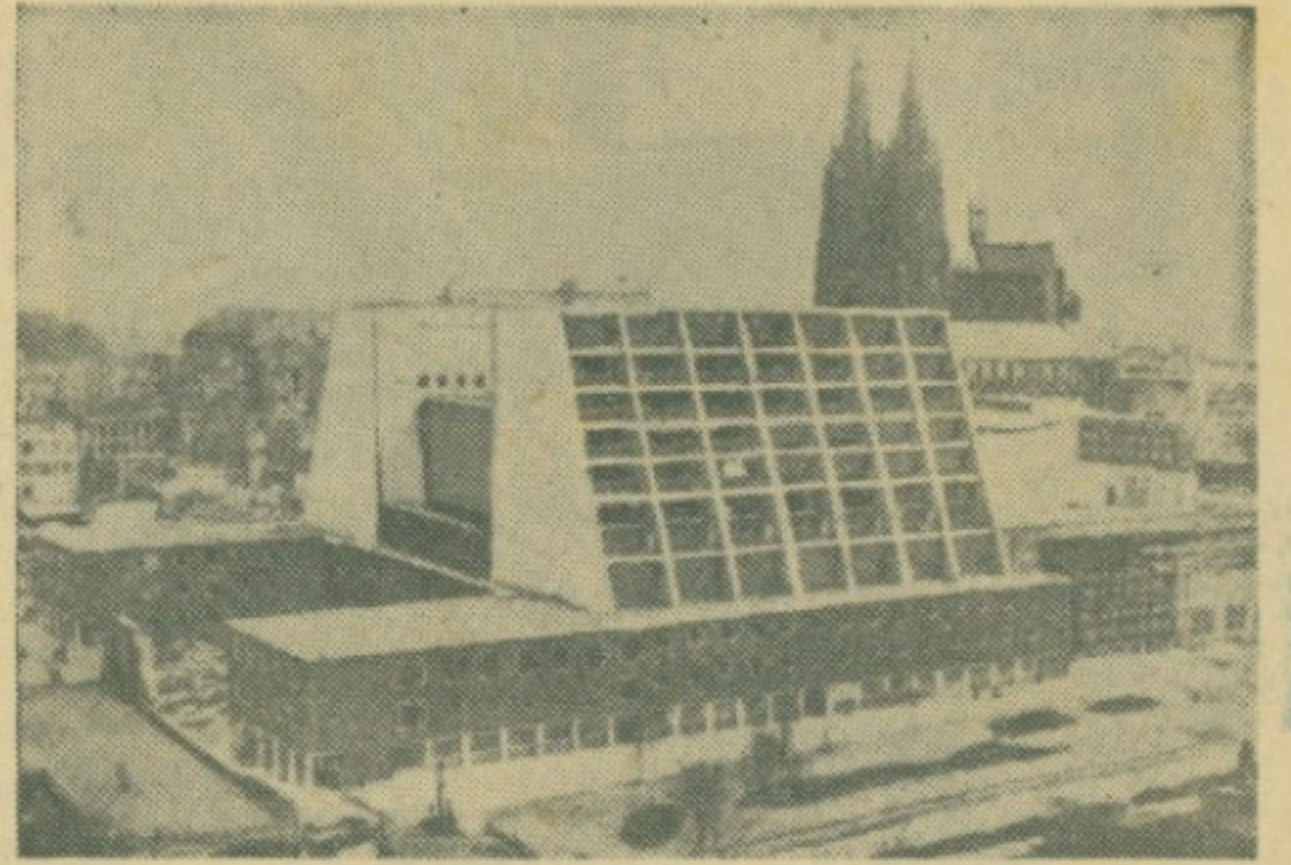
таквог механизма била би минимална, а и најмања нетачност у тренутку одвајања зрна од машине изазвали би велике погрешке у погађању циља.

Научници и конструктори прихватили су се још једног покушаја: да се барут замени електрицитетом. Французи су још пре неколико деценија конструисали једно такво електрично оруђе. Оно, истина, није употребљено ни у једној борби, али је проналазачима пошло за руком да из њега избаци зрно тешко 50 грама брзином од 200 метара у секунду. Притисак је био врло мали, температура у цеви незнатна, а звук се такоређи није ни чуо. Чак су запажене и неке друге позитивне особине. Зато су многи поверовали да је решење ту и да ће електрицитет моћи потпуно да замени барут. Али, ипак су се преварили.

За избацивање зрна, рецимо из топа калибра 76 мм, потребна је енергија од 113.000 килограм-метара за десетохвљадити део секунда, а то одговара јачини од 350.000 коњских снага. Међутим, пошто енергија машине не може потпуно да се искористи, већ у најбољем случају свега 50%, значи да би за избацивање такве гранате било потребно око 500.000 коњских снага. А да би се добила та огромна енергија за кратко време, у електричној централи требало би инсталирати и специјалне сложене уређаје. Истина, постоји и друга могућност — да се продужи време дејства струје на зрно. То би се постигло једино ако би се продужила цев. Но, ово би довело до апсурда: да би се без великих тешкоћа избацило зрно из 76-милиметарског оруђа на даљину од 15 километара, била би потребна цев дуга 200 метара!

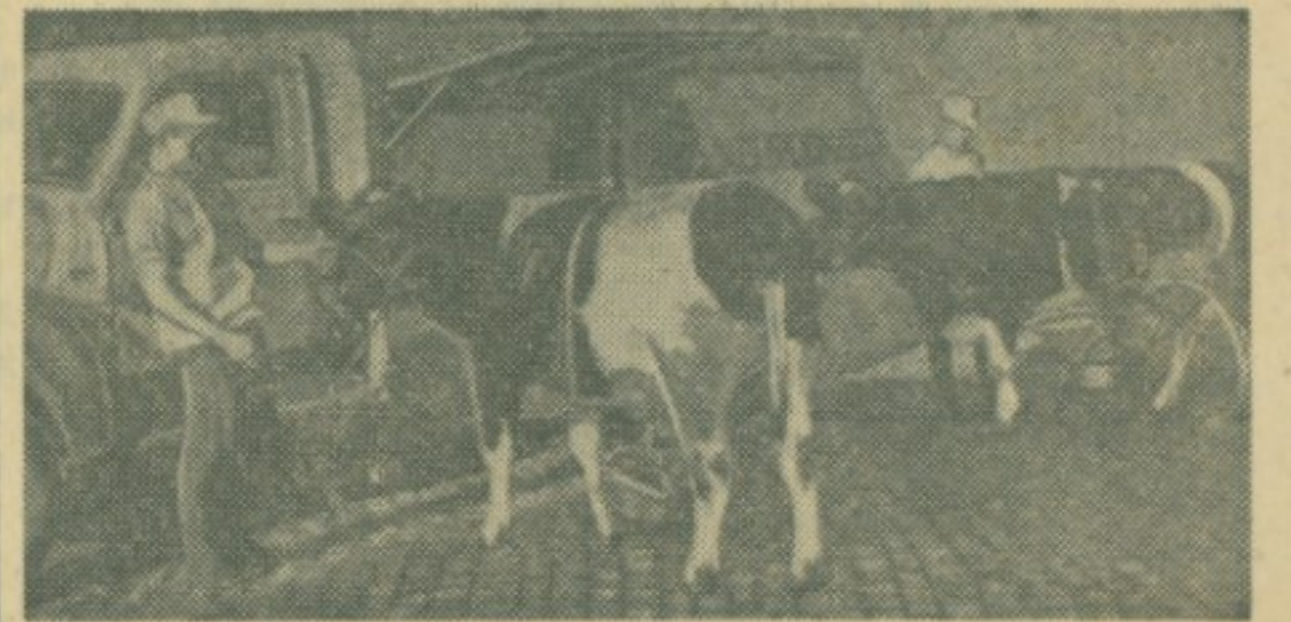
Из свих тих разлога засада је барут још остао незаменљив у гранатама и муницији.

„Силос за културу“

Становници Келна, који су недавно подигли зграду улине познати као људи који трамодерног стила никакко не може да се усклади с готским риште назвали су „Силос за културу“. Истина сада ова нарочито чувене катедрале.

Камшон за мужу

У Будесхајму, у Западној иде у резервоар-хладњачу ко-Мемачкој, камциони обилазе до-мајинства да би — помузли краве. Из апарата који обав-Приликом једног обиласка по-ља мужу млеко преко цеви музе се 150 до 200 крава.

Теледиригована локомотива

Недалеко од Москве успешно је испробана прва теледиригована локомотива на свету. Предности нове локомотиве леже у могућности знатног смањења особља и у много већој тачности и сигурности.

Мачка и њени јајца

Необично пријатељство које се недавно развило између једне мачке и малог папагаја одушевљава становнике енгле ског градића Тофа. Мачка Кети, којој је тек неколико недеља, допушта несташном Пепију да јој се погне на леђа, па чак и на главу, и да је кљуца својим оштрим кљунићем. А кад јој његове „шале“ дозлогрде, она се најкострешни и ста не да фркче — и то је све. Код њих нема зле јрви.

Дан за ово двоје пријатеља почиње заједничким доручком. Кад Пепи поједе све своје зрне, неће, скочи на Кетина леђа да би се почастно качамаком и млеком из њене зделице.

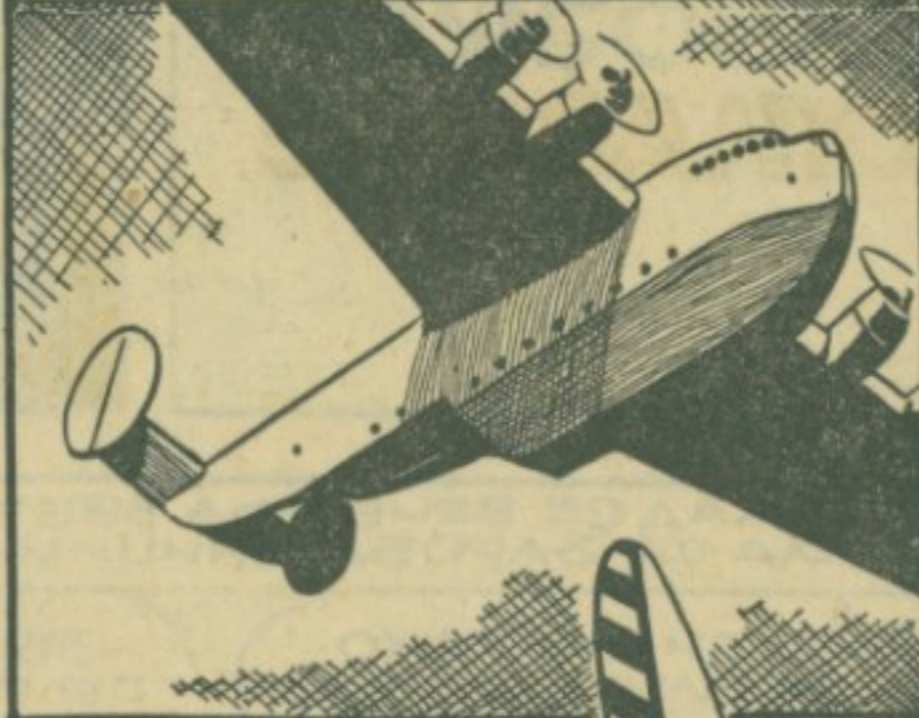
Тужна беба

Беба-орангутан је тужна зато што је у сапуњавој води, це. Више би волела да је у весе-

WALT DISNEY ОД ИКАРА ДО РАКЕТЕ

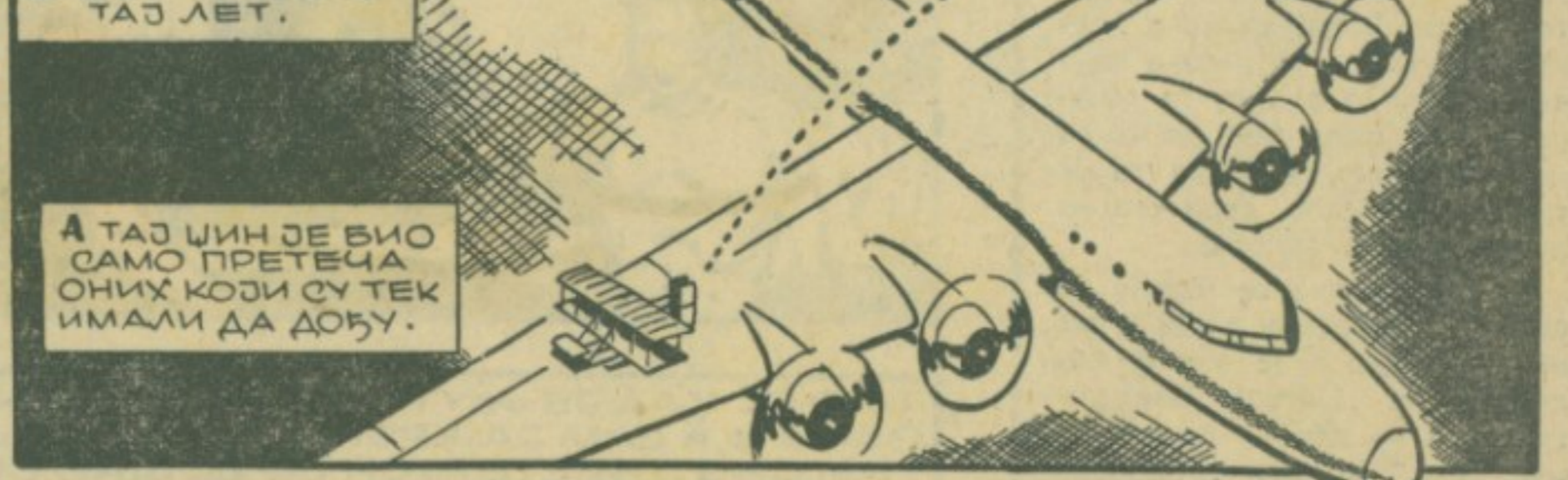
ГРАДЕ СЕ АВИОНИ СПОСОБНИ ДА ПРЕНОСЕ ВЕКЕ ТОВАРЕ НА ВЕКЕ ДАВИНЕ ...

САВРШЕНИЈИ ИНСТРУМЕНТИ ОМОГУЋИЛИ СУ ЛЕТОВЕ ПО КИШИ, КРОЗ ОБЛАКЕ. АВИОНИ СУ ПОСТАЛИ МОСТ ПРЕКО ОКЕАНА.

ВИНОВСКА КРИЛА! НИ ДО ГОДИНА НИЈЕ ПРОШЛО ОД ПРВОГ ЛЕТА БРАКЕ РАЈТ, А АВИОНИ СУ ДОБИЛИ КРИЛА ДУЖА НО ШТО ЈЕ ИЗНОСИО ТАЈ ЛЕТ.

А ТАЈ ВИН ЈЕ БИО САМО ПРЕТЕЧА ОНИХ КОЈИ СУ ТЕК ИМАЛИ ДА ДОБУ.

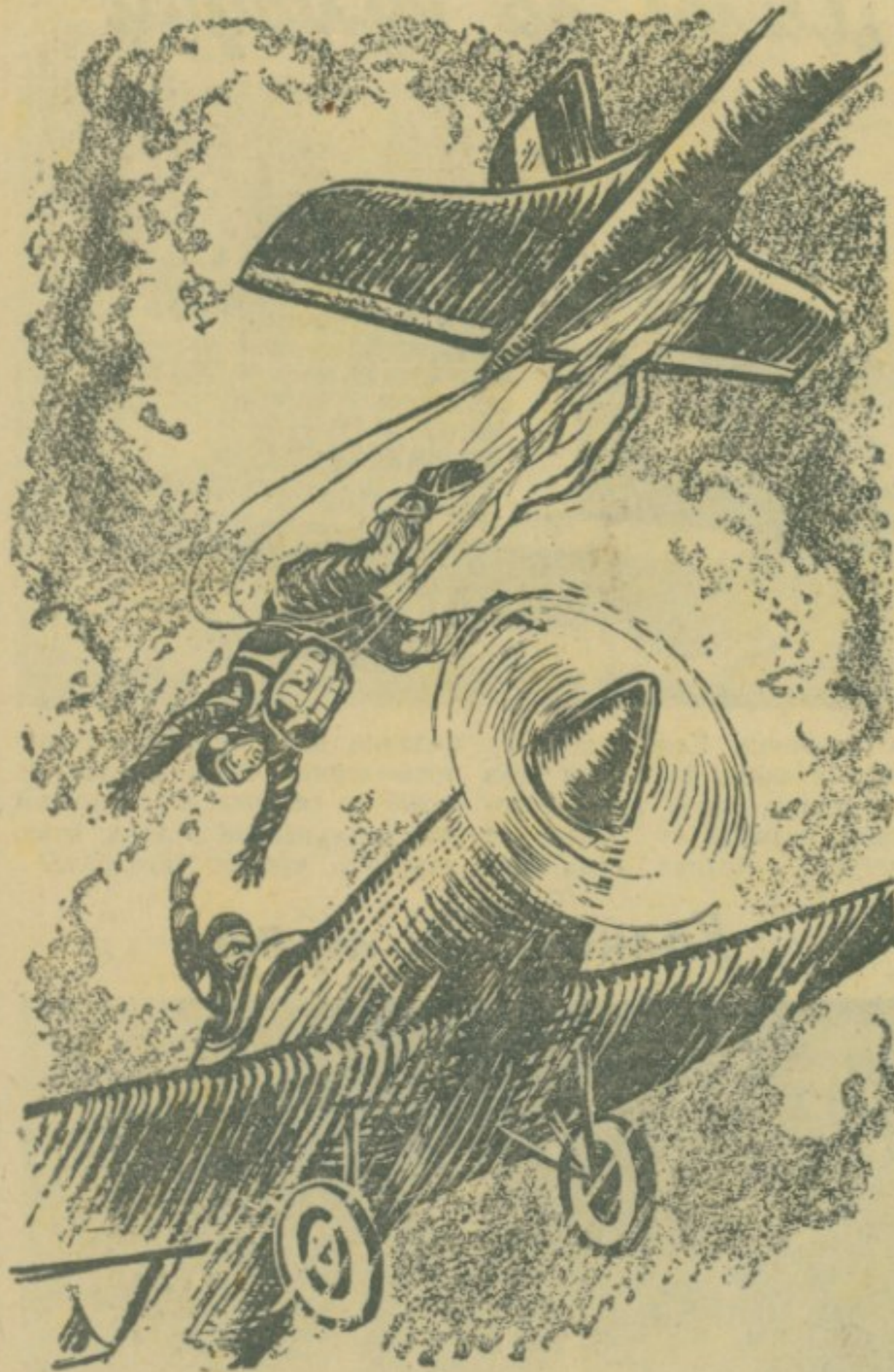
АВИЈАЦИЈА ЈЕ ИЗРАДЛА У ПРАВОГ ВИНА!

ВИНА КОЈИ ЈЕ ПРИВЕО РАТ КРАЈУ И ОГРОМНО ДОПРИНЕО, ЊЕГОВОМ ИСХОДУ.

НАСТАВИКЕ СЕ

ИЗМЕЂУ

неба и земље

вери, са отвореним двокрилним извиљачким авионом. Погледавши у небо угледао је транспортер како кружи. Не чекајући ни тренутка он упита свог пратиоца Џон Мек Катса:

— Имамо ли доста бензина за један кратак лет?

А онда отрча до најближег телефона и позва командну кулу.

— Шта се дешава са тим транспортером?

— О репу му виси неки падобранац, изгледа да је још жив.

— Узлетиху да видим да ли се ту нешто може урадити.

— Срећно!

Високо горе Осипов се делујао. Иако је транспортер летео најспорије што је могао 160 километара на сат, Осипову се чинило да би му ветар ишчупао обе руке ако би само покушао да се уз конопце падобрана успуже до репа авиона. Зато се сав склупчао држећи помоћни падобран чврсто стегнут уз стомак.

Осећао је како јаки киншеви главног падобрана пуцају један за другим. Грозничаво се надао да ће, пошто се сви прекину, помоћу другог падобрана успети да се спасе.

Лице и руке су му биле у крви од конопца који су га секли. Осећао је јаке болове у телу. Био је повређен. Али је ипак мислио: „Ово искушење дуго траје, желим да се све сврши и да спавам“.

Онда је одједном осетио страховит ударца. Опрезно је отворио очи. Право испред себе видео је крило неког авиона.

Поручник Ловери се врло пажљиво приближио падобранцу одоздо, али је нагли удар ветра одбацио авион који је крилом ударио несрећног Осипова по леђима.

Ловери се већ решавао да одустане од спасавања, јер би још једна оваква грешка убила падобранца. Када је Осипов приметио да се авион удаљава почео је да маше показујући да треба пресећи затегнуте конопце падобрана, јер је веровао да му је једини спас други падобран. Али Ловери је имао други план. Знацима је објаснио пилоту транспортера да пређе у вертикалан положај, што је овај уз велики напор успео. Осипов је сад високо главом на доле окачен за свега четири од првобитних 28 конопца падобрана.

Када се Ловери поново приближио Осипов је био готово над самим задњим седиштем двоседа. А онда су чврсте руке извиљача аграбиле Осипова. Његово лебдење у ваздуху по сле пуну 33 минута било је најзад завршено. Али Осипов није могао да се увуче на седиште које је било само за једног човека. И док су се њих двојица грчевито држали, авион се, понесен јаком струјом ветра, пропео. Зачуо се тресак. Елиса извиљачког авиона је закичила део репа транспортера.

Са чуђењем Ловери закључи да и даље лети, као и транспортер иако му је било отсечено скоро седам сантиметара репа. Грчевито се држећи за извиљача, Осипов је лежао на авиону. Елиса је била пресека конопце падобрана. Уз ванредне напоре Ловери је успео да спусти свој авион на земљу неосштећен.

Срећан случај

Хемиско чишћење тканина откривено је, сасвим случајно, 1870 године у Марсеју. Један лучки радник пао је у буре с терпентинским уљем. Он сам, а и његови другови, били су

запањени кад су видели да је његово прљаво одело, на оним местима на којима је дошло у додир с терпентинским уљем, синило од чистоће. Овај „проналазак“ брзо се раширио по читавом свету. Тек четрдесет година касније, терпентинско хемиско чишћење замењено је чишћењем помоћу бензола.

НАЈВИШЕ ЈЕДУ БОНБОНЕ

Западна Немачка држи светски рекорд у потрошњи бонбона: 3 килограма и 100 грама по становнику годишње. За њом долази Белгија са 2 килограма и 800 грама по становнику.

У ПОДНОЖЈУ ФУЦИЈАМЕ

У Јапану је почела сезона бербе чаја. Певајући пригодне песме, младе Јапанке беру лишће ове драгоцене ароматичне биљке на огромним плантажама чаја у подножју „свете“ планине Фуџијаме.

Вило је то једног сунчаног јунског јутра 1941 године. Група падобранаца тек је искочила из једног транспортног авиона америчког ваздухопловства. Пилот Харолд Џонсон весело је певушио неку песмицу очекујући да се последњи падобран, падобран вође групе, отвори па да се врати на аеродром.

Одједном му се командна палица истргла из руку и забита у стомак. Цео авион се затресао. Иако је удар био страховит, Џонсон је стигао зубе и покушао да поврати контролу над авионом. У првом тренутку није схватио шта се догађа. Изгледало му је да се нешто закачило за реп авиона што га вуче на доле. Борени се да авион одржи хоризонтално помислио је да се вероватно падобран вође групе некако закачио за реп авиона.

За то време је потпоручник Валтер Осипов у несвести високо главом на доле на падобрану који се заплео за реп овог транспортера ДЦ-3.

Али он није био крив што се падобран отворио сувише рано. Уопште га није ни отварао, чак није ни искочио из авиона.

Осипов није био дуго у несвести, можда свега неколико минута или чак секунди. Када се повратио видео је да страховитом брзином лети кроз ваздух, док се све око њега окреће, врти и љуља. Присећао се шта је то могло бити. Пошто су сви његови људи искочили хтео је да из авиона пусти цилиндре са материјалом. Бацајући их у празнину мора да је некако случајно закачио ручицу за отварање падобрана тако да се он мало отворио, а ветар га је свакако захватио, свом снагом и извукао из авиона.

За падобранце се бирају не само храбри већ и људи јаких нерава. Осипов је чак и филозофирао: „Постоје две могућности — или ћу се извући или нећу,“ а онда је поново изгубио свест.

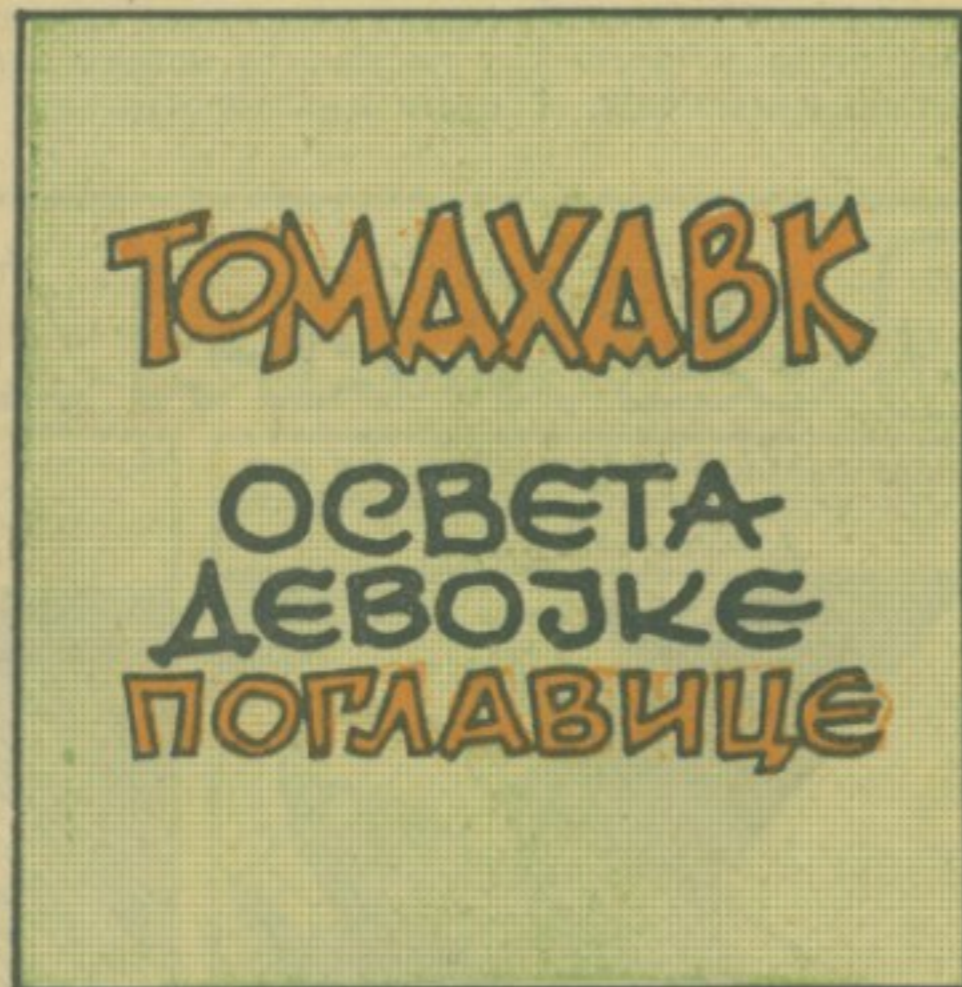
Пилот је за то време псовао и покушавао да одлучи шта да ради. У авиону није било радиотелеграфисте тако да није имао начина да успостави везу са аеродромом и пита за савет. Једино што је остајало било је да се спусти довољно ниско да би неко приметио шта се догађа.

Висше пута је надлетео аеродром најниже што је са овим људским клатном на репу авиона могао. Али изгледало је да нико не обраћа пажњу. А бензина је било све мање, свега га још пола сата лета.

У Сан Дијегу људи су приметили авион који је стално

кружио над градом. Улице, кровови кућа и прозори почели су се пунити људима. Неки од њих су чак приметили и привезак. Али како да помогну.

У том тренутку је на аеродром слетео поручник Ло-

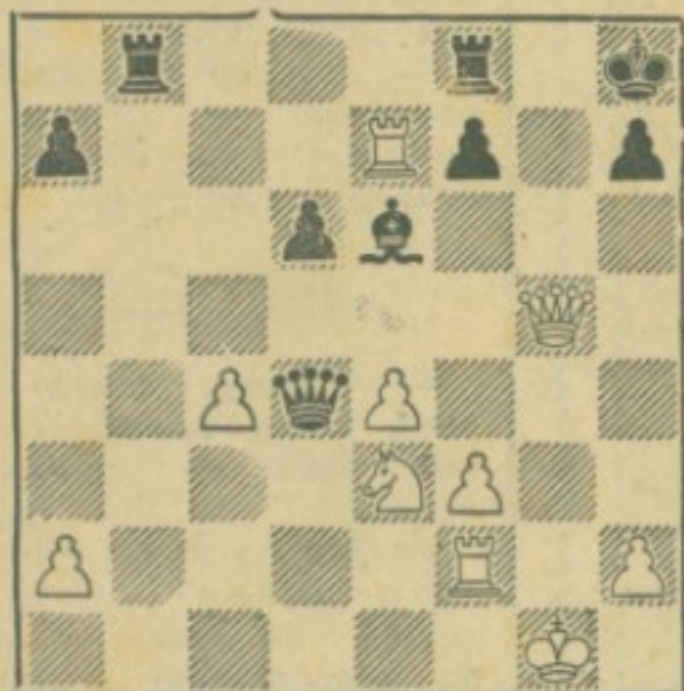

КРАЈ

Учимо шах XXIII

Дама је, то ви добро знате, најмоћнија фигура у шаху. Губитак те фигуре обично значи и губитак партије. Кажемо „обично“, јер тако не мора увек да буде. Сад ћете на једном примеру видети како је Светозар Глигорић оставио ту моћну фигуру на удару, предуступио је противнику и — победио.

У партији коју је на турниру у Хелсинкију, 1952 године, играо с немачким шахистом Тешнером, Глигорић је имао црне фигуре. После двадесет и четвртог похода црног шаховска табла имала је овакав изглед:

На походу је био бели и он је ишао окачаћем на поље c2 — напао је Глигорићеву даму. Место да склони даму на неко неутрожено поље, што би одмах урадио онај ко није мајстор, Глигорић је дошао ловцем на поље x3 и — окончао борбу у своју корист.

Ако се поставите у положај белог, видећете и сами да вам је пораз неизбежан без обзира да ли ћете однећи или не црну даму. Ако је однесете, црни долази топом на b1 и даје вам шах, односно, кад се ви законите топом, мат. Ако је не однесете, црни може да вас матира на исти начин топом или самом дамом која би дошла на поље d1.

Претпоставимо да бели, покушавајући да се спасе, не однесе даму, већ својом дамом направи поход g5—d1. Црни ће му одмах дати шах топом са поља g8 и бели ће морати да иде краљем на x1. Црни затим носи дамом топа на пољу f2 и — бели је опет изгубљен.

У следећој лекцији показаћемо вам како је и Аљехин, у једној од својих генијалних партија, поклонио даму свом противнику.

Утицај зрачења на човечја ткива

Досад су вршена успешна испитивања утицаја зрачења на животињска ткива, док се мало зна о дејству зрачења на ткива човека. Тек у последње време рађено је нешто у том правцу на Универзитету у Балтимору, у САД. Већ први резултати показују да је степен зрачења који штетно утиче на човечја ткива много нижи него што се досад мислило, а то се нарочито испољава на генима (наследним јединицама у човечјим оплодним ћелијама).

Снежана ће имати много „деце“

Није овде реч о јунакињи Гримове бајке, већ о вештакској патки Снежани, о којој смо једном већ писали. Наиме, пошто се електронска патка показала корисном за научно експериментисање, у Француској су одлучили да створе велико „гајилште“ електронске живине. Зато ће се у месту Жиф-сир-Ивет начинити простран „кокошарник“, саздан од лабораторија у којима ће Снежана добити на хиљаде малих „пачића“.

Мачке алкохоличари

Ако се млеку дода 5 одсто алкохола, мачка га неће окусити. Ако је спустимо пред суд с другом храном и истовремено је изложимо малом електричном удару, нагло ће постати нервозна и плашиће се понуђене хране. Мачки која се налази у таквом стању научници су насилно сипали у уста млеко са алкохолом. Напита, она се није плашила ни суда с храном ни електричног удара.

Чим јој алкохол више није био непријатан, мачка га је пила све више, јер ју је ослобађао страха. Али кад је престала да прима електричне ударе, алкохол јој више није пријао и била је потпуно излечена.

Ако желимо да излечимо људе од алкохолизма, кажу стручњаци који су радили на овом експерименту, треба да пронађемо шта у човековом животу представља „електрични удар“ који га зони да пије.

Скупљање меда преко целе године

У Совјетском Савезу испитују могућност добијања меда преко целе године, тј. и онда кад нема цвећа из кога пчеле скупљају нектар. Научник М. Јурич успео је, после низа експеримената, да добије 85 врста меда дајући пчелама сокове од воћа и поврћа, синтетичке витамине и разне лекове, међу којима и кинин.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

НЕВИДЉИВЕ ЗВЕЗДЕ

Има доста звезда које се не виде, али одашћу нарочите таласе. Њих су назвали радио-звездама. Прву овакву звезду открио је енглески физичар Џон Бостон у сарадњи са Стенлијем. Таласи које оне одашћу дужи су од светлосних, а могу да буду ухваћени помоћу апарата за прислушкивање као таласи безжичне телеграфје. До данас је откривено више од 2.000 радио-звезда.

Само веома мали број међу њима може да се види и фотографисе помоћу оптичког телескопа.

МЕРЕЊЕ БРЗИНЕ ВЕТРА ПОМОЋУ ТРЕПЕРЕЊА ЗВЕЗДА

Астрономи са универзитета у Пенсилванији испитују да ли „треперење“ звезда може да покаже брзину и правац неких ветрова на великим висинама. На томе највише раде др Вилијам Протеро и Вилијам Блијштајн, уз помоћ великог броја других научника. Помоћу осетљивих електронских апарата они мере брзе

промене у сјајности звезда, услед којих изгледа као да трепере, а истовремено посматрају таласе у којима се ова пулсирања збивају. Налази ће бити упоређени са извештајима метеоролога о брзини, правцу и висини ветрова изнад исте области и у исто време.

Ако би се утицај ветрова на треперење могао да сведе на извесно правило, истичу ови научници, онда би метеоролози могли да мере ветрове из горњих слојева „читањем“ сјаја, односно „треперења“ звезда. То би такође могло да пружи обавештења о кривудању струје односно ветра суперуганске снаге који јако утиче на ваздушни саобраћај на великим висинама.

Као што је одавно познато, „треперење“ звезда проузроковано је поремећајима негде у атмосфери. Оно настаје због тога што „таласи“ ваздуха различите густине пролазе између звезда и посматрача, те се добија утисак да звезда трепери, јер се светлосни зраци пролазећи кроз ваздушне слојеве различите густине неједнако ломе.

ПОСЛЕ ПРОБЕ...

Амерички лекар др Јозеф Милер испробао је на 300 слудената пасту за зубе која садржи флуорида и утврдио да се код њих за 42 одсто мање квари зуби него код оних који нису употребљавали ову пасту. Важност Милеровог закључка је утолико већа што се досад сматрало да флуоридна паста за зубе корисно делује само код деце.

ПОШТО СЕ ПОТОПЕ

После вишегодишњег испитивања, утврђено је да се првокласне цистерне за разне течности могу правити од трупаца црвеног кипариса који су се налазили у води и блату дуже времена. Досад се веровало да дрво више није за употребу ако се тако дуго налази под водом.

СПУТНИК НА КОШУЉИ

Колико су данас популарни вештачки Земљини сателити види се и по томе што су неке фабрике рубља почеле да израђују кошуље украшене њиховим цртежима. Тако је недавно једна индонезјанска

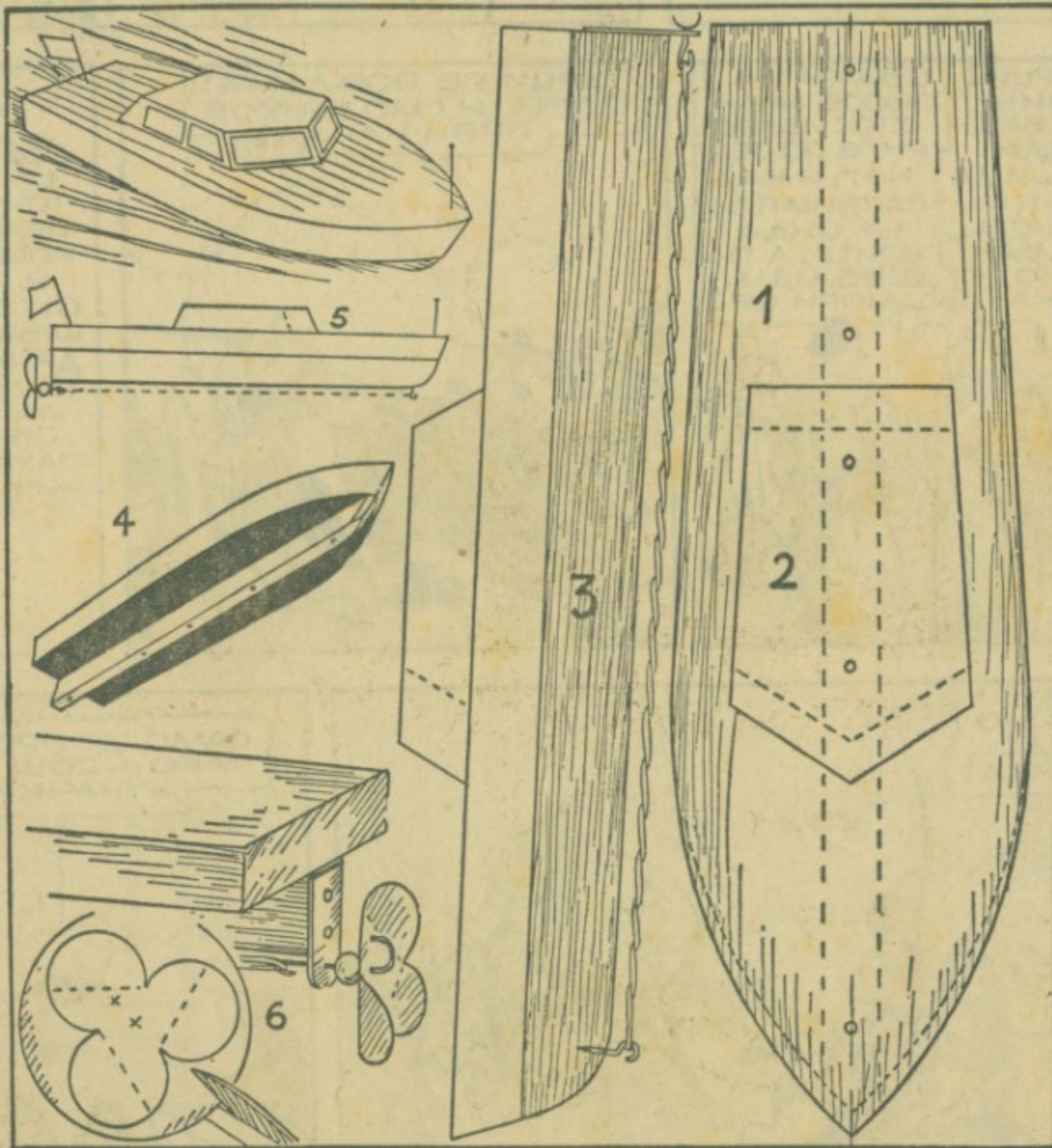
фабрика произвела и пустила у продају мушке кошуље са сликама и натписима „Спутник“.

ТРИ ПУТА СКУПЉЕ ОД ОРИГИНАЛА

Поновна израда авиона „Дух Сент Луиса“ за филмску верзију Линдберговог прелетања Атлантика стајала је три пута више од оригинала који је у своје време начињен за 10.580 долара.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

МОТОРНИ ЧАМАЦ

Наш моторни чамац састоји се из три комада: трупа, хрбата и кабине. Њих треба нацртати на једној дасци и изрезати тестером.

Пошто се комади изрежу и углачају шмиргл-папиром, прикључују се један за други. На слици 4 тачно се види како је хрбат причвршћен за труп. Кабина се мора сасећи косо: напред, позади и са стране. Тачкасте линије на слици 2 показују дужињу крова.

Слика 5 показује из чега је састављен мотор: под предњим делом хрбата налази се причвршћена кука, а позади иста таква кука али постављена водоравно. На слици 6 види се како се прави и поставља вијак од метала. Да би се вијак окретао, причврстите га за металну жицу чији ће супротни крај бити повезан надоле, а између ње и предње куке затегнућете двоструко увијену гумицу.

... четвртог децембра 1893 године у Глазгофу, у Саксонији, падао је тако кру

... године 1939 читаву Норвешку узбудио је један догађај невероватан за ову нордискку земљу: у једном селу пронађен је — неписмен човек. Пошто је по норвешким законима општина дужна да се стара о томе да ли деца похађају школу или не, суд је зичвајну општину јединог неписменог човека у Норвешкој осудио на велику новчану казну.

пан снег да је свака пахуљница имала 12 сантиметара у пречнику. Температура је тог дана износила 2,5 степена испод нуле.

... многи азиски народи, нарочито у Сибиру, гаје прави „култ медведа“, кога сматрају за божанство. На Сахалину крајем зиме уловје младог медведа, кога хране девет месеци, да би га затим, пошто му одаду дужно поштовање, убили. Месо медведа служи за припремање го збе за читаво насеље.

... израчунато је да у маларичним крајевима један сплени миш прогута за једну ноћ онолико комараца колико је сам тежак.

... у Централној Африци живи једна нарочита врста слепих мишева. Ти слепи мишеви — утврђено

су случајеви кад је бамбусова трска израстала пола метра за десет часова.

је дугим испитивањем — увек после јела чисте зубе ноктима својих шапница.

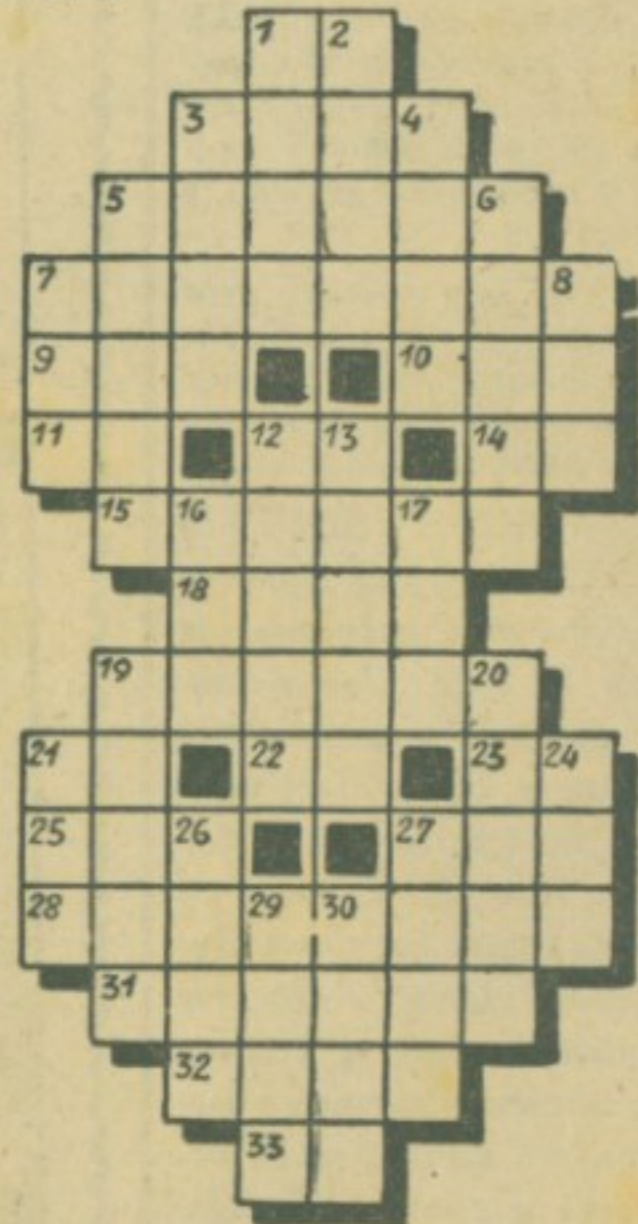
... тиркизи, назив за драги камен плавозелене боје, добио је име по Турској, јер се дуго сматрало да се највећа налазишта тиркиза налазе у овој земљи. Уствари, тиркизи је у Европу стигао из Персије, а преко Турске.

... Алеутска Острва добила су, највероватније, своје име по речи из језика народа Чукчи: „алиат“, која значи „острво“.

Водоравно: 1) домаћа животиња; 2) боја у картама; 3) нимфа потока и извора (грчки); 4) пустиња у Африци; 5) римски поздрав; 6) личност из Махабхарате; 7) хемиски знак за натријум; 8) врста першунa; 9) спеза; 10) заобљени комадићи окамењене лаве; 11) појасени земљишта; 12) рукавац Дунава; 13) слово латинице; 14) лична заменица; 15) два слова; 16) тибетанско говече; 17) стари феничански град; 18) чувени физичар и математичар, творац теорије релативитета; 19) новост; 20) вишегодишња зрнаста биљка; 21) хемиски знак за баријум.

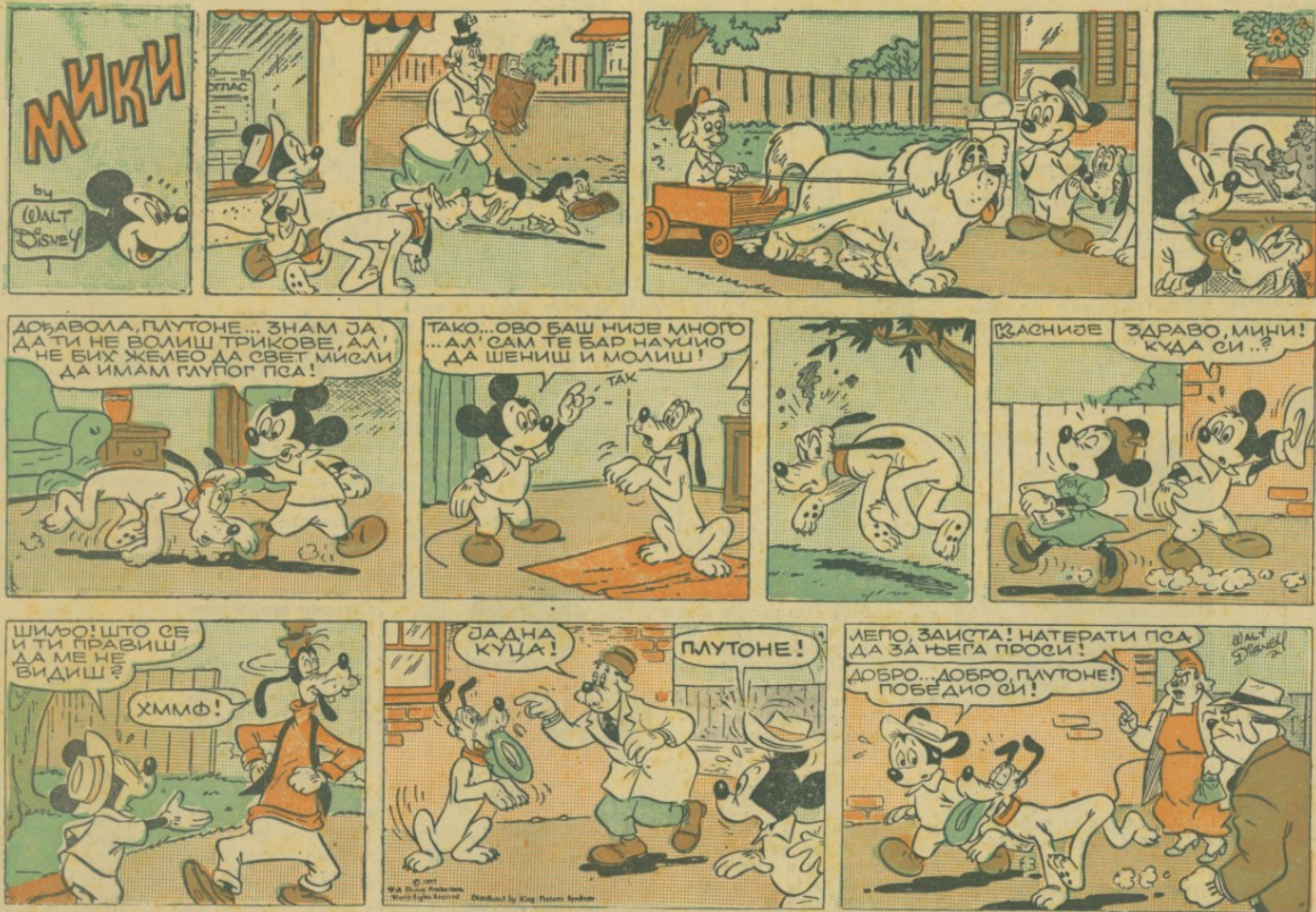
Усправно: 1) врста једрилице; 2) коштуњав плод; 3) место на Ламаншу; 4) веран; 5) цена за најам брода; 6) становници Арабије; 7) место у Француској; 8) црна креда; 9) популарна Ренакова историја уметности; 10) лек против маларије; 11) група од 24 скандинавска бога; 12) румунски новац; 13) познати немачки пливач; 14) један континент; 15) врста сове; 16) болња; 17) стари град на Криту; 18) језеро у Африци; 19) немачки писац („Приче из класичне старине“); 20) наша река.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) ибис; 2) Енрико; 3) Анди; 4) икс; 5) „Фауст“; 6) ат; 7) семе; 8) ро; 9) ликер; 10) Арг; 11) ниво; 12) касаци; 13) Јалу; 14) Ана; 15) анода; 16) ар; 17) нада; 18) ал; 19) нотар; 20) Нил; 21) нога; 22) камила; 23) боси.

Усправно: 1) Индуз; 2) Брисел; 3) ив; 4) ски; 5) ена; 6) ока; 7) афера; 8) старо; 9) тмина; 10) екипа; 11) оркан; 12) Евица; 13) галон; 14) Сулан; 15) Јапан; 16) араара; 17) Адонис; 18) атоли; 19) лик; 20) ага; 21) Лаб; 22) мо.

АЛА СУ ТО КОЛА!

Шилџа купио тркачки аутомобил и дао се у луду журњавау. Узвизао је да му се пролазници диве како престиже друге аутомобиле. Тога јутра извезао се као обично, а пробудио се — у болници. Погледао је око себе зачуђено и видео да у постељи до његове лежи један црнац.

— Ала су то кола! — узвикнуо је Шилџа задивљено! — Кад пре стигах у Африку!

ПРИЈАТЕЉ ЖИВОТИЊА

— Шилџо, зашто си свом коњу толико скратио реп? — пита га Мики.

— Морао сам, — одговори Шилџа. — Знаш ваљда да сам изабран за председника друштва за заштиту животиња.

— Не знам какве то има везе...

— Има. Са овако кратким репом неће моћи да убија муве!

САМ ЈЕ КРИВ

Мики: Ух, што је врућина! Има најмање тридесет степени у глади.

Шилџа: А ко те тера да стојиш у глади?

ПИТАЊА ОД ОДГОВОРНИХ

Кад су погинула браћа Недићи у Првом устанку?
 Ко су били ротници?
 Шта је парик?
 Кад је основана Академија дангубнијех?

ОДГОВОРИ:

БРАЋА НЕДИЋИ: Демњан и Глигорије били су кајдуци и јунаци у Првом устанку. Родом су из Осечине, у ваљевском крају. Као кајдуци истакли су се против турског зулума, а прославили су се у боју код манастира Чокешине, 16 априла 1804 године. Они су, са мало другова, примили борбу с Турцима и јуначки издржавали нападе. Кад су их ранили у ноге, Недићи су седећи наставили борбу, соколили друге и пуцали све док нису погинули.

РОТНИЦИ, или како се у неким другим крајевима називају присежници, били су у општинама, нарочито у Хрватском Приморју, општински службеници који су вршили нижу полициску службу и помагали судијама у суђењу.

ПАРИК је у српским изворима Средњег века синоним за назив меропха, то јест земљорадника који је подложен властели.

АКАДЕМИЈА ДАНГУБНИЈЕХ, књижевно друштво у Дубровнику, основана је крајем 17 века. Ову академију основао је дубровачки књижевник Вуро Матијашевић, а претседник јој је био Игњат Борђић. Чланови су јој били многи културни Дубровчани. Циљ Академије дангубнијех био је рад на пречишћавању језика, а њени чланови бавили су се поред тога и разним наукама: историјом, нумизматиком, правима итд. Академија дангубнијех престала је да ради 1725 године.

КАЈДУЦ СТАНКО

ПО РОМАНУ Ј. ВЕСЕЛИНОВИЋА

